

מזרח חדש (אוי קלט)
עיתון יומי בלתי מסלחני בשפה העברית
העורך: ד"ר מ. מ. ברסון האחרון: דוד שן
המחיר: מדינה חדש בע"מ. ח"מ רד הנגב 11.

UJ KELET
PÁRTONKIVÜLI NAPILAP

MACMILLAN MA ÉRKEZIK
A FEHÉR HÁZBA

Eisenhower és Dulles előkészítő tanácskozásai
Washington (Reuter). — rangú tisztviselői és az atomenergia-bizottság szakértői kísérik. A washingtoni külügyminisztérium még nem közölte, hogy a „két nagy” milyen problémákról tárgyal, de már köztudott, hogy főként a két állam közötti tudományos együttműködés és a közkeletű probléma lesz a megbeszélés tárgya.

Mai számunk
8 oldal
Regényfolytatás
Keresztretjtvény

Szaudia közvetítési javaslata az UNO-vita középpontjában

New-York (Reuter). — Az UNO közgyűlése tegnap izgatott légkörben megkezdte a Szíria által Törökország ellen benyújtott panasz tárgyalását.

dott ki, amely szerint a szíriai kormány egyáltalán nem kapott hivatalos ajánlatot Szaud királytól és így nemis fogadhatott el semmiféle közvetítő javaslatot. Politikai megfigyelők szerint Szíriát a szovjetkormány vette rá, hogy változtassa meg álláspontját, mert a közvetítés elfogadása miatt a Szovjetunió nem tudta volna ez előre megállapított taktika szerint irányítani a Törökország elleni offenzívát az UNO-közgyűlésen.

felhasználni a szíriai-török határon uralkodó helyzet fölötti vita elszabotálására. A Szovjetunió delegátusa kijelentette, hogy egyáltalában nem létezik közvetítő javaslat és azt csak a Nyugat találta ki a panasz tárgyalásának megakadályozásának céljából.

bizottságban rendkívül heves viták folytak a szíriai helyzetről szóló nyilatkozat szövege körül, mert a török megbízott élesen tiltakozott a benyújtott fogalmazvány ellen. Albizottságot választottak, amelynek Szíria és Törökország is tagjai.

89 áldozata van a törökországi kalasztrólának

Konstantinápoly (Reuter). A Simplon Orient express szerencsétlensége következtében eddig 89 ember halt meg, akik közül 46-nak a személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. A sebesültek száma eléri a százat. Mint ismeretes, a Simplon express egy török személyvonattal ütközött össze. A nemzetközi vonaton 29 külföldi utas volt, akiknek azonban semmi bajuk nem történt. Az utasokat külön vagon hozta vissza Konstantinápolyba, ahonnan az egyik mellékvonalon már el is indultak Európa felé.

Már öt halálos áldozata van a náthaláznak Jeruzsálemben

Főleg gyerekek betegedtek meg. A járvány gyors terjedése kívánatos. Az egészségügyi tanács tegnap a jeruzsálemi YMCA teremében ülést tartott, amelynek az eredeti napirend szerint az olék befogadásával kapcsolatos egészségügyi problémákkal kellett volna foglalkoznia. Az ázsiai náthajárvány terjedése azonban szükségessé tette, hogy a tanács erről a problémáról is tárgyaljon. Dr. S. Btes egészségügyi államtitkár azt fejtette, hogy jobb volna, ha a járvány most fertőzné meg a lakosság felét, semhogy később a nehéz téli hónapokban terjedne el, amikor a betegség sokkal veszélyesebb. Ezért a minisztérium nem ért egyet egyes egészségügyi intézmények azon felfogásával, hogy igyekezzenek a járványnak már most elejét venni. A betegség Európából érkezett Izráelbe és ez az oka annak, hogy nehezebb lefolyású, mint a többi ázsiai államokban volt. Eddig 15 ezer esetet jelentettek be. Dr. Rachmievics professzor úgy vélekedett, hogy kórházba kell utalni azokat a náthás betegeket, akik más krónikus kórbán is szenvednek, főként a szív-bajosokat, mert két olyan eset történt, hogy szív-bajosok, akik megkapták a betegséget, belehaltak. Ezenkívül négy esetben tüdőkomplikációt is okozott a betegség és ezek közül három halállal végződött. A professzor azt javasolta, hogy a szív-bajosokat lásák el védőoltással. Dr. P. Jekutiél, az egészségügyi minisztérium járványosztályának igazgatója elmondotta, hogy a betegség Izráelben főleg gyerekeket sújtott és a betegek 80 százaléka 15 év alatt van. A járvány legsúlyosabb formája Jeruzsálemben jelentkezett és azt hiszik, hogy ott már el is ért csúcspontjára. Fennáll a haláleset veszélye, mert Jeruzsálemben öt halálozás történt, az egyik esetben egy gyermek halt meg, akinek krónikus szív-bajja volt. Számos felszólaló arra hívta fel a figyelmet, hogy az 1918-ban kitört spanyol-járvány is enyhe formában jelentkezett és később any-

Loy Henderson jegyzőkönyvei az oroszok kezébe kerültek?

Francia újságíró szenzációs leleplezése — „A második Cicero-ügy”
Páris, (Reuter). — A Le Monde közkeletű szakértője tegnap azt a szenzációt röptette világra, hogy Eisenhower közelkeleti kiküldöttje, Loy Henderson elvesztette a közkeletű tárgyalásairól felvett jegyzőkönyveket és okmányokat és azok a Szovjetunió birtokába kerültek. Edouard Sadler, a Le Monde ciklírója szerint szeptember 10-én a török hatóságok kitiltották Maralin kapitányt, a Szovjetunió tengerészeti attaséját és helyettesét, mert kémkedést követelt el. „Abban az időben Konstantinápolyban tartózkodtam és akkor a bagdadi szövetség egyik bizottsági tagja közölte velem, hogy az amerikai diplomáciai táskát eltűnt. Az eset szeptember első hetében történt, amikor teljesen nyomavesztett egy kis csónaknak, amely az európai parttól a Boszporusz ázsiai partjára szállította át a táskát. Azóta nincs hír sem a csónakról, sem arról az emberről, akire a bőröndöt rábízták. Az ügy annyira hihetetlen volt, hogy még ma sem merném megírni, ha nem tudtam volna meg, hogy négy évvel ezelőtt ugyanazon a helyen és ugyanilyen körülmények között szintén eltűntek fontos amerikai okmányok.” Sadler azt írja, hogy annak idején legmagasabb török körkörös fordult, de seholl sem cáfolták meg a táskát eltűnésének híreit. Valószínű, hogy ez a bőrönd tartalmazta annak a beszélgetésnek a jegyzőkönyvét, amely Adnan Menderes török miniszterelnök és Loy Henderson között folyt le. A ciklíró szerint ez a tény nem bizonyítéka annak, hogy valóban lett volna egy török-amerikai terv Szíria megtámadására. Az oroszok nem is fogják nyilvánosságra hozni az okmányokat, ha csak valóban nem tartalmaznak döntő bizonyítékokat a közkeletű idegháborúban alkalmazott propagandájuk alátámasztására. A France Soir tegnapi száma szintén megemlítette ezt a kérdést a következő címmel: „Elvesztette-e Loy Henderson irattáskáját Törökországban?” A lapok új Cicero-ügy nevet adják az esetnek, emlékeztve a második világháborúban történt ismert Fém-ügyre, amikor az ankarai angol nagykövetség szolgálatában a német kémizorgálatban Cicero fedőnév alatt ismertek, angol okmányokat adott át Németországnak.

Dr. Kasziner Rezső meggyilkolásának tanuja felismerte Dan Semert

A telavivi törvényszék többhetes megszakítás után kedden folytatta a dr. Kasziner Rezső ellen elkövetett gyilkosság vádlottainak főtárgyalását. Gyors egymásutánban a vád nyolc tanuja tette meg tanuvallomását, köztük a rendőrség öt tagja — fegyverszakértők és ujjlenyomat szakértők — valamint három polgári személy, aki látta a menekülő jepeet március 3-án a gyilkosság éjszakáján. A tárgyaláson M. Kennet bíró elnököl, szavazóbírók pedig J. Gavizon és J. Zondelevics. — József Menkesz, Zeév Eckstein és Dan Semer vádlottakat erős rendőri fedezet mellett szállították át a törvényszékre és a vádlottak padán úgy helyezték el őket, hogy minden vádlott mellett jobbról és balról is egy-egy rendőr ült. A törvényszéki terem bejáratát is rendőrök őrizték és a szünetben senkinek sem engedték meg, hogy a vádlottakkal beszélgessen. A vádat Ben Porát asszony és Razumov ügyészek képviselik, míg a védelmet Kritzman, Tal és Hönigmann ügyvédek látják el. MENKESZ MAGÁNZARKAJA A tárgyalás megnyitása után Kritzman ügyvéd felpanaszolta, hogy védencé-

ELIZABETH KIRALYNŐ HAZAÉRKEZETT

New-York lelkesen ünnepelte az angol királyi párt. New-York (AFP, Reuter). Elizabeth királynő és Philip herceg befejezték rövid amerikai látogatásukat és visszatértek Londonba. A királynő és férje látogatásuk utolsó napját New-Yorkban töltötte. Ünnepléses fogadtatást rendeztek számukra a newyorki városházán, majd a Waldorf Astoria szállodában társaságban vettek részt, utána pedig ellátogattak az UNO-ba. Sokszázezer newyorki polgár lelkes ünneplésben részesítette a királynőt, aki a város utcáin elvonult. A királynő kijelentette, hogy egész amerikai tartózkodása alatt newyorki látogatása tette rá a legnagyobb benyomást. A társaságban jelen volt Eleanor Roosevelt, Dag Hammarskjöld UNO-főtáskár, Wagner newyorki polgármester, Averell Harriman kormányzó és a helyi hatóságok képviselői, valamint a diplomáciai testületek. A királynő pohárköszöntőt mondott, Eisenhowerre írtive poharát. Az UNO épületében Dag Hammarskjöld, valamint Leslie Munro, a közgyűlés elnöke fogadta a királyi párt, majd bevezették őket az ülésterembe, ahol az elnöki emelvényen foglaltak helyet és az elnök „bemutatta Anglia királynőjét a közgyűlésnek”. Az egész terem közönsége felállt, amikor a királynő rövid beszédet mondott a nemzetközi együttműködés szükségéről.

ISMÉT GUY MOLLET ALAKIT KORMÁNYT

Páris, (AFP). — Guy Mollet volt miniszterelnök, a francia szocialista párt főtitkára tegnap a Coty elnököt lefolyt 35 percig tartó kihallgatás után kijelentette, hogy a bonyolult politikai helyzetre való tekintettel, elvállalta a kormányalakítási megbízatást. Mollet azonnal megkezdte tárgyalásait és az esti órákig be is fejezte megbeszéléseit a republikánus néppárttal, kielégítő párbeszédet folytatott Antoine Pinayval, a függetlenek vezetőjével. Politikai megfigyelők szerint valószínűnek látszik, hogy a 21 napos francia válság véget ért és Molletnak sikerülni fog olyan kormányt alakítani, amely 48 órán belül bemutatkozhat a nemzetgyűlésen. Mollet tárgyalásai főként gazdasági problémák körül forognak. Valószínűnek látszik, hogy kormányában résztvesznek a radikálisok, a népi köztársaságok és néhány baloldali középárt.

Gewürtz Kató és Miksa
89mmel közlik, hogy
Josuának kisöccse született

KLEIN MIKLÓS és OLGA (született DRIMMER)
RAMAT JICOHAK (Arad - Kassza)
szívesen látják barátait és ismerősöket fiúk,
brit miláján
október 24-én, csütörtök délután 1/4 órakor lakásukon (Kirájt Borochov, Alef-u. 12. sz. a.)
Autóbusz: 34, 63, 67.

A megboldogult
Dávid ben Sálom Unreich 71
(Pozsony)
temetése ma, szerda délután 3 órakor fog végbemeni, fivére, Slomo Unreich házából, Sikun Hápoél Hámizrachi, Kfár Szábá.

A magyar forradalom évfordulójára

A történelem homokóráját nem szerencsés emlegetni, amikor a ma egy esztendeje kitört forradalomra emlékezünk, mert ezen az órán alig néhány homokszemese pergett csak le a forró budapesti napok óta.

A kellő történelmi távlat hiánya nem teszi lehetővé ezen az évfordulón az események végső mérlegének elkészítését. Annál kevésbé lehetséges ez, mert hiszen még alig száradt meg a tinta az okmányon, amely az UNO magyar vitájának eredményeként született. Diplomáciai síkon tehát még lehetnek bizonyos kihatásai a magyar ügynek.

Az események krónikása ezért csak olyan tanulmányok összegezésére vállalkozhat, amelyeket kétségkívül megértelt már az eltelt 12 hónap és amelyek feltétlenül részlet lesznek egy későbbi időben megvondandó objektív történelmi mérlegnek.

Világjelentőségű események robbantak ki Budapesten 1956 október 23-án. Ebben az időben sűrűsödött és Magyarország tetőzött ama erjedési hullám, amely a huszadik század pártkongresszuson elhangzott Chruscsevszbeszédét követően egy hatalmas belső átalakulást követelő anti-stalinista mozgalmat indított el a népi demokratikus országokban.

A Rákosi-vödörből a Gerő-csöbörbe esett magyar nép egységes felkelése egész más úton próbálta az ország szerkezetének rúdját elfordítani a Kreni irányvonalától, mint ahogy ezt a jugoszláv és a lengyel nép példázta.

Az egységet hangsúlyoztuk, s meg kell jegyeznünk, hogy ez az egység szinte túlzott volt.

A forradalom főerejét ugyanis a Nagy Imre mögött álló ösztinte, leszűrt, tisztá, demokratikus erők jelentették, de a forradalom hullámai már az első perctől felszínre vetették a 12 évig megbújt fasiszta, reakciós, antiszemita, másrészt pedig a Habsburg-házait restaurálni akaró klerikális egyházi köröket is. A két tényező az események tragikus alakulása következtében előbb „egységessé” vált, — ha lehet egységes, akár csak átmenetileg, a tűz és víz, — majd mindinkább felülkerekedtek az agresszív jobboldali erők. Ez volt az oka a főcéljaiban tisztaszándékú magyar forradalom szélsőséges jelenségeinek, az eléggé el nem ítéltető önbíráskodások, lincselések sorozatának és ez volt az oka, hogy a Nagy Imre-kormány — éppen eme erők nyomására — mindinkább elnyomódott a reális külpolitikai realitások talajáról és a Szovjetuniótól való elszakadásnak túl gyors, túl radikális módját választotta.

Az izraeli rádió magyar adása
20.15 órákor a 33.3, 43.9, 407 és 460 m-es hullámhosszon hallható.
6.30: Műsor, 6.30: rövid hírek, 6.37: torna, 6.47: zenélő óra, 7: hírek, 7.15: hangversenyek, 12.30: a háziaszonyok kívánásnapja, 13: énekszámok, 13.30: hírek, 17: rövid hírek, 17.30: ifjúsági műsor, 18: klasszikus zene kívánásnapja (párhuzamos műsor): Haendel: Ária, Benjaminó Gigli előadásában; — Palestrina: Zsoltár; Bach: Variációk, 19: hírek, 19.18: néptáncok, — 19.40: cházánadalok kívánásnapja, — 20.10: Részlet a héber nyelvi, 20.15: Daniel Benjamini brácsaszék: Max Reger: Szonáta, e-moll; — brácsaszék: Kíséret nélkül; — Schubert: Adagio és Allegro; Milhaud: Szvit Moshe Luszitig zongorakísérettel, 20.40: a Kol Jiszráel zenekarának könnyűzenei hangversenye, 21: hírek, 21.30: népdalok, 22.30: hangversenyek, 23: hírszerfoglalás.
A hadsereg műsora:
18.35: Kedvelt dalok kívánásnapja, 19.25: zeneszámok, 20.30: a hadsereg zenekarának műsora, 21.15: katonaszínpad, 21.45: tánczene.

ta. A varsói szerződés felmondása, az ország semlegességének deklarálása és más példák bizonyítják ezt.

Tragikus vonása továbbá a forradalomnak az a szerep, amelyre a Nyugat vállalkozott ezekben a kritikus napokban. A nyugati sajtó és rádióhangok, valamint más, akkor nagy súlyt képviselő megnyilatkozások azt az illúziót keltették a magyar forradalmároknak, hogy effektív, kézzelfogható segítségre is számíthatnak. A forradalmi erőknél csalódnok kellett — egyébként helyes világképe-megfontolások miatt — e reményekben, amint hogy nagy csalódás várt a közel 200 ezer főnyi menekültekre is, akik a Nyugat bizta-

HARDING LEMONDOTT

London, (Reuter). — Sir John Harding marsall lemondott Ciprus kormányzó hivataláról. Az angol kormány Sir Hugh Pott személyében új kormányzót nevezett ki a szigetre. Az angol sajtó egyrésze megelégedésének ad kifejezést a változás fölött.

A Manchester Guardian szerint Harding leváltása remélhetőleg meg fogja teremteni a lehetőséget arra, hogy politikai változásokat haj-

Meghalt a haifai autóbusz-szerencsétlenség egyik sebesültje

Tegnap reggel, a haifai Rotschild-kórházban meghalt Aviva Berman, hét és fél éves kislány, aki súlyosan megsebesült a hétfői autóbusz szerencsétlenség során, amikor egy Egged-autóbusz Haifa szívében egy gyermekcsoportba rohant.

Mint kiderült, az autóbusz javítás céljából garázsban volt, mert a sofförje különböző hibákat vett észre a motor működésében. A garázs sofförje, Jehosua Ben Avrahám kipróbálás céljából körútra vitte a kocsit. Minden valószínűség szerint elvesztette uralmát a kormánykerék felett s így történt a szerencsétlenség. A

LERAKTAK A NATANJAI KIRJÁT SZANZ KORHAZANAK ALAPKÖVÉT

Natanja (Az Uj Kelet tudósítójától). — A Jekutiél Halberstam, volt kolozsvári rabbi által Natanja határában életrehívott Kirját Szanz új állomásához érkezett. Sokszáz főnyi ünneplő közönség, különféle társadalmi szervezetek és vallásos vezetők jelenlétében tegnap délután tartották meg a vallásos negyed kórházának és menházának ünnepélyes alapkövetési szertartását.

A nagykoncepciójú Halberstam rabbi, aki már két évvel ezelőtt, a natanjai vallásos telep megteremtésével nagy szolgálatot tett az eredi újjáépítés munkájának és amerikai híveiből kikérült családoknak a letelepítésével a külföldi vallásos zsidóság számára új utat mutatott, most a kormány és Natanja városa városi segítségével életre hívandó nagyszabású kórház és agmenház felépítésével nem csak Kirját Szanznak, hanem az egész környék lakosságának háliját fogja kiérdemelni.

A két külön telken felépítésre kerülő kórház, illetve aggok házáinak költségelőirányzata — mint megtudtuk — félmillió fontra rúg, de ez csak az intézmény első részlegét, egy 50–50 ágyas kórházat és menházat foglalja magában. A végleges terv egy 200 ágyas és ugyanilyen férőhelyű agmenházra vonatkozik. Az egész intézmény előrelátható költségei mintegy millió dollárnyi összeget fognak kitenni.

tására lépték át a hetekig őrizetlen magyar határt. — Aligha váltották be a hívó szavak időpontjában elhangzott nyugati ígéreteket.

A forradalom megbukott, a Szovjetunió az „érvek királyával” — fegyverekkel adott új fordulatot a magyarországi események menetének és egyben az egész népi demokratikus koncepciónak.

A magyar ügy most diplomáciai síkon bonyolódik, de egyre világosabban látjuk, hogy önmagában már szó sem lehet akárcsak részleges rendezésről sem.

Egy új kelet-európai politikai átrendeződés a feltétele ennek és akik ezen munkálkodnak, azok számára kimeríthetetlen tanulmányok forrása mindaz, ami tavaly október 23-ika—november 4-ike között történt a Duna partján.

Dr. Benedek Pál

Rejtvénymegfejtőink figyelmébe. A legidősebb könyv talán ezekben a hetekben, amelyet mai rejtvényünk megfejtői között sorolunk ki: H. G. Wells: „Emberek a Holdban” című utopisztikus — vagy egyre kevésbé utopisztikus? — regénye. — Verne „Utazás a Holdba” című műve mellett egyedülálló írás ez a maga nemében. Mai nyereségyünkönknek néhány héttel ezelőtt adták új kiadásban közre Budapestben, fordítója legtöbb olvasónk számára nem ismeretlen név: Mikos Lajos.

* „HADASH” a legjobb kölcsönkönyvtár, Tel-Aviv, Hajarkon-u. ötvenkilenc.

* Megszűnt a tea adagolása, amivel egyidejűleg a „Wissotzky tea” cég kétféle teát hoz forgalomba: a 74-es számú, kitűnő minőségű, 100 grammos csomagolásban, 700 pr., az 85-86 számú, a fenti csomagolásban 640 prutas áron. A cég gondoskodott arról, hogy a tea az egész országban korlátlanul kapható legyen.

— **Mikos György Izraelben.** Mikos György, a Londonban élő nagynevű magyarországi származású író tegnapi felesége társaságában Izraelbe érkezett. Mikosnak ez már a második izraeli látogatása. Néhány évvel ezelőtti útjáról „Tej és méz” címen könyvet írt, amely a nyugati könyvpiacra óriási sikert aratott.

* **Paldi Jehuda tanár,** Tel-Aviv, Hár Sznaj-u. 3. II. e. (ezelőtt Natanján) írvit tanfolyamot nyit kezdőknek és haladóknak, október 28-tól, hetenként kétszer, este 7-től 8.30-ig és 8.30-tól 10 óráig. Nyelvtökeletesítés írvitül tudók számára — kis csoportokban. Beiratkozás délután 3—5-ig Hár Sznaj u. 3. II. e.

— **Oszták vámtisztartóztattak le a magyarok.** — Bécsből jelentik: Az osztrák belügyminisztérium közölte, hogy a magyar hatóságok Nickelsdorf közelében, Magyarország területén letartóztattak egy osztrák vámtisztviselőt. Ausztria budapesti követének érdeklődésére a magyar külügyminisztérium közölte, hogy a letartóztatott vámtiszt „büntényt követett el”. A közlemény nem nyilatkozik a büntény mivoltáról.

— **Elmarad az Anna Frank előadása.** Az Anna Frank csütörtökre hirdetett haifai előadása a náthajárvány miatt elmarad.

— **Sigmund Turkov kiszenpadának előadása.** Sigmund Turkov, a kitűnő jiddis színész szintársulata ma este a Szokolov-házban mutatja be újságírók számára az Oskar című színdarabot. A darab szereplői Sigmund Turkov, Méir Janai és Dora Kurt.

— **Német vendégek Izraelben**

Joachim Lipschitz szenátor, a nyugatberlini kormány szocialistapárti belügyminisztere, a pénzügyminisztere és a jóvátételi társaság vendégeként kéthetes látogatásra az országba érkezett. Kíséretében van dr. N. Ton, a nyugatberlini kormány tanácsadója és a nyugatberlini jóvátételi hivatal igazgatója.

Lipschitz szenátornak köszönhető, hogy Nyugatnémetországban meggyorsították a jóvátételi fizetéseket. Ugyanígy eredményes tevékenységét fejt ki a szenátor a náciizmus elleni küzdelemben, amely Berlinben a háború után nagyobb lendülettel és erősebb eszközökkel folyt, mint Nyugat-Németország egyéb részében. A vendégek beutazzák az országot és tárgyalni fognak a pénzügyminiszterrel, valamint a kormány tagjaival.

Max (Mendel) Bloomstine (Blumstein)

new-yorki textilgyáros megérkezett

és szívesen találkozna rokonaival, ismerőseivel

Érdekelné nagyobb összeg befektetése, lehetőleg a textiliparban.

Csütörtökön, pénteken és szombaton a tel-avivi „Dan” szállodában fog tartózkodni.

Vezetőt keres tengerparti szálloda Éjlátban

szálloda vezetésében gyakorlott egyének irásbeli ajánlatat kérjük eddigi munkeduk leírásával és referenciákkal:

TEL-AVIV, POB 2838 CIMRE.

IVRIT ÉS ANGOL NYELVTUDÁS FELTÉTEL.

— **Közetekbe osztják a Weisgalt.** M. Bar útforgalmi felügyelő befejezte tárgyalásait Jeruzsálem, Haifa és Tel Aviv városaival, amelyeknek értelmében a három nagyvárosban bevezetik, hogy a taxik csak meghatározott kerületben dolgozhassanak. Erre a célra vizsgálati bizottságokat neveznek ki, amelyek november elején megkezdik a taxitulajdonosok összeírását. Ez a munka Tel Avivban veszi kezdetét.

* „HADASH” a legjobb kölcsönkönyvtár, Tel-Aviv, Hajarkon-u. ötvenkilenc.

— **Agg kenyérlőrdőt gázolt halálra.** Tegnap hajnalban 4 óra 30-kor a chedera rendőrállomással szemben egy tender elütötte a 73 éves Arje Rabinovics kenyérlőrdőt. Rabinovics kerékpárúttal, amelyen a szemlélteltek zsákot is vitte. A sebesült kórházba szállítása közben belehalt sérülésébe. Rabinovicsot egy arrahaladó taxi vitte kórházba és a rendőrség kéri a taxi sofförjét, hogy vallomástételre jelentkezzen.

Izraeli léggömbök

Az izraeli meteorológiai intézet, amely egyre jobban kiépíti szolgálatát, a nagyközönség tudta nélkül már hetek óta időjárás megfigyelő léggömböket erget óriási magasságba, ahol különben csak ballisztikus lövedékek és műbolygók járnak. Az intézet szeptemberben 29 megfigyelő léggömböt bocsátott fel és 18 a léggömbök közül 21 kilométeres magasságot ért el.

— **Országos park-hatóság.** A belügyminisztérium törvényjavaslatot készít elő országos park-hatóság létesítésére, amelynek az lesz a feladata, hogy nagy köztereket gondozzon és létesítsen turisztikai és nyaralási célokra. A hatóság költségvetésének egy részét a kormány másrészt pedig belföldi és külföldi közintézmények fogják fedezni. Az országos városrendező hatóságok az ország különböző pontjain nagy területek előkészítését kezdték meg, amelyeken köztereket fognak létesíteni.

Keresem munkatársat, MULLER ELIEZERT, Natanjáról. — Katz Rázi, Adler Schnek, Beceet, doár Naharia.

— **Megváltozik Szdom postabélyegzője.** Október 30-án szerdán a szdomi postabélyegző bélyegzőjét megváltoztatják és a következő szövege lesz: „Szdom, a világ legalacsonyabb helye”. A francia szöveg a következő: „Sedom, le lieu le plus bas du monde”. Gyűjtők számára a posta hajlandó borítékokat felbontani, ha azok felbontásáig október 30-ika előtt eljutnak a szdomi postabélyegzőhöz. Csak a teljes bélyegilletékek ellátott postai küldeményeket látják el a bélyegzővel.

— **Megoperálják Méir Weisgalt.** Méir Weisgalt, a Weizmann-intézet ügyvezető igazgatója tegnap műtét céljából a tel-avivi Assuta-kórházba vonult. Méir Weisgalt Markusz és Zondek professzorok kezelik. Egy-két (esetleg több) személy HAZTARTÁSÁNAK VEZETÉSÉBÉ vállalnak. Választ: „Lehet vidéken is” jellegre a kiadóba.

— **Megérkezett a brazil szénátus elnöke.** Apollonio Jorge de Faria Salos, a brazil szénátus elnöke tegnap a kormány vendégeként Izraelbe érkezett. A brazil politikai tiszt marad az országban és kihallgatáson jelenik meg az államelnökkel, a Kneszet házelnökével, a miniszterelnökkel, a külügyminiszterrel és más személyiségekkel. Apollonio Salos képviselni fogja Kubitsek braziliai köztársasági elnököt az ő nevére létesítendő erdő ültetésénél, ami október 30-án tartanak a judea hegységekben, Estaol mellett. A brazil politikai egyébként meggazdasági szakértő és hosszú éveken keresztül volt Brazília földművelésügyi minisztere.

50 SZAZÁLEK ENGEDMÉNY gyapjú, tweed, vászon — gyűrtetlen, minden 140 széles, 4.500, Klein, Tel-Aviv, Ben Jehuda 101.

— **Ömlik a láva az Etnáról.** A cataniai egyetem vulkánológiai osztályának küldöttsége visszatért az Etnáról. A tudósok elmondották, hogy a kráterből percenként 3–4 robbanás hallatszik és a hegy északi oldalán egy kilométer hosszúságú lávafolyam ömlik. A robbanások forró hamufelhőt löknek ki, de ezidőztérnt már nem folyik a láva a kráterből és a hegy sziklás csúcsa kezd lehűlni.

„HADASH” dömping árusítás! (Mindent eladunk! Mindent veszünk! Mindent megtalál! — „HADASH” kölcsönkönyvtár, Hajarkon 59, Tel-Aviv.

— **Ötven százalékos európai olé**

Páris, (Reuter). A Joint igazgatónak Párisban folyó rendezévi konferencián dr. Dov Jozsef, a Jewish Agency kincstárnoka elmondotta, hogy a múlt évben alijjázott zsidók fele Kelet-európából érkezett. Észak-afrikából 21 ezer alijjázott, míg 13 ezer olé az egyiptomi menekültek közül került ki. Az ezt megelőző években az északafrikai alijja volt nagy fölönyben, 1955-ben az olé 87 százaléka és 1956-ban 80 százaléka, míg az európai olé 4 és fél, illetőleg 6 százaléka tettek ki.

Dr. Hermann Maas 80 éves

Dr. Hermann Maasról kevesen tudnak Izraelben, pedig ez a kiváló ember megérdemelné, hogy szélesebb rétegekben is megismerjék.

Dr. Maas pap, evangélikus pap, prelátus és német, de ezenkívül vagy ha úgy tetszik, ennek ellenére egyike a világnép jómórainak. A zsidó nép nem egykönnyen ajándékozza ezt a címet, dr. Hermann Maas megkapta, de meg is érdemli.

Dr. Maas azon kevesek közé tartozik, aki annak idején hadat izent Hitlernek és a náciizmusnak. Ezt nemcsak, mint pap tette, hanem elsősorban, mint ember, mert szerinte cselekedetek nemcsak a keresztény felfogással voltak elmenthetők, hanem a kultúr-ember nézetével is. De Maas nemcsak a keresztény

Irta:
Löwenkopf Kálmán

Németországot akarta megmenteni a náciizmus fertőjétől, hanem nyíltan mellé állott az üldözött zsidóságnak is. Dr. Maas fegyvere a szó volt, a szó meg akár milyen tiszta forrásból fakad is, bizony pusztában elhangzott szó volt. De Hitler kopói még így sem tűrték, különösen azt nem, hogy a hajszolt vadat, a zsidót, vette védelmébe. A védelmezőből mihamarabb üldözött lett, megfosztották állásától, majd meg a szeretettel hirdető napot száműzték. Csak az amerikai felszabadító csapatok adták vissza szabadságát.

Dr. Maas, az evangélikus lelkész szinte barátság, szeretet fűzi a zsidósághoz

és Izraelhez. Ennek a szeretetnek, amely nem sok babért hozott abban az időben számára, számos tanujelét adta, háromszor is el látogatott már hozzánk. Az első látogatása arra az időre esik, amikor az ilyen látogatás nagy kockázattal járt, a német zsidók egyik raját kísérte ki ide, akik a germán poklot az ösök földjével cserélték fel. Ezt az útjukat nagy gondal egyengette, de ott akart lenni személyesen akkor is, amikor az új otthonban az első bizonytalan lépéseket megteszik.

Dr. Maas a zsidó népek nemcsak a gyászában, hanem az örömeiben is részt kívánt venni. A zsidó állam proklamálása után újra elhozta hozzánk a szive, most már, mint a valóságügyi minisztérium szívesen látott vendége. Majd meg 1953-ban újra elfogta a vágy a Szentföld után, de különösen barátait, ismerőseit után. Az itt látottak annyira elbűvölték, hogy két könyvet is írt Izraelről.

Dr. Maas persze száműzése után hitközsége szeretettel helyezte vissza hiedelbergi paróchiájába és azóta sem szűnt meg a náciizmus rákfenéjét híveinek lelkéből kitépni. Dr. Maas hatalmas szószólója volt a német jóvátételnek is és prédikációiban nem szűnik meg a mai napig is a megbánást hirdetni, amire a német népet a zsidóságon elkövetett rengeteg bűne kötelezi.

A dr. Maas szeretete a zsidó nép iránt nem is a náci által elkövetett kegyetlenségek miatt való felháborodásból fakad, ez a szimpátia sokkal régebbi keletű, már fiatal diák korában is védelmére kelt egyik zsidó tanuló társának, sőt a bási VI. cionista kongresszuson személyesen jelen volt és attól fogva rendszeresen megváltotta a sékelét is.

Hermann Maas prelátus most töltötte be 80-ik születési napját. Természetesen a világ minden részéről elárasztották üdvözlő sorokkal. A rengeteg levélre, táviratra lehetetlenség volt mindenkinek külön-külön válaszolnia, közös nyomtatott levélben válaszolt hát.

Ebből a köszönő levélből mi sem hiányzik. A püspökök, az egyháztanácsok, Heidelberg városa és híres egyeteme, az evangélikus papság után meleg szívből fakadó szavakkal a német zsidóság és a többi országokban élő zsidók következnek.

De nem marad el a hála szava Izrael kormányának sem, sőt az Izraeli sajtórol sem feledekez meg. Fölötte érdekes itt a sorrend is: Izrael, Svájc és csak utána Amerika.

De itt fekszik az íróasztalomon a heidelbergi prelátus rus-hásánai üdvözlő levele is. Elég volna, ha csupán a megszólítást idézném: Meinen lieben Freunden zu Rosch-Haschana 5718!

Nem lehet meghatódottság, könnyek nélkül ezt a levelet olvasni, nekünk sem, akik a felsorolt helyeket eredményeket naponta látjuk, ismerjük. Mintha halálunk a szíve dobogását, a sóhajait Izrael földje, hegyei, vízei, levegője, napugara után, Jeruzsálem után, amely sziklás hegyeken trónol, Dágánjá buja kertjei, a szent Safed, délen Ejlát és Szodoma, északon a Gáill, a pálmákkal teli Rechovot, Haifa, a Kármel. (sukk)

Kicsendül a vágyakozása Izrael templomai után is, amelyeknek frigszekrényei — amint mondja — egyrészt éppen az ő hazájának elárult templomaihoz hasonlóak. De a pap lelke különösen az itt felhangzó szótárok után áhítozik, a fény után, amely Isten házáinak ablakain behatol, amely

mint selyemfátyol, mint menyebeli halleluja borítja ezeket az idegenből jött frigszekrényeket.

Felejthetetlenek számára az itt szerzett barátok, a gyerekek, a szábrék, a pajkosságuk, a táncok, a nóták. Dicsőítmény az itt folyó munkáról, a hazaszeretetről, az emberek önzetéről, asszonyokról és férfiakról.

A prelátus a határok mentén folyó hősi küzdelemről sem feledkezik meg, a halhatlan vitézségről, amelyet Izrael maradvéka a Szinj-félszigeten az egész világ csodálatára mutatott. De ami a legjobban ámulatba ejti az, hogy a zsidó nép azokban a nehéz napokban páratlan nyugalommal és bizakodással nézett a jövő elé. Az ekék szántottak, a kalapácsok lendültek, a félelemnek sehol nyoma se látszott, a szíveket a győzelembe vetett bizalom fűtötte, erősítette.

Igy virágzott, így érett a fenyegető vihar idején is az ország. Érezték az Urat, aki az ő népe fölött örökdió.

Dr. Maas próféta idézetel fejezi be újvi szótát: „Te pedig szolgám, Izrael, Jákob te, akit választottam, magzatja Ábrahámnak, az én barátomnak, te, akit megragadtalak a föld széleiről és a végeiről hivaltak és nem vetettek meg; Ne félj, mert veled vagyok, ne aggódj, mert én vagyok Istened, megerősítetek, segítetek is, tartottalak is győzelmes jobbommal.” — (Jezs. 41, 8-10).

A rengeteg újvi üdvözlés közül, amit az 5718 év küszöbén kaptam a Hermann Maas volt számomra a legkedvesebb.

Várom a folytatását, ad méá vöeszrim.

Dr. Arthur Michaels:

Az ázsiai nátha - enyhe influenza

Április végén egy újabb menekült csoport érkezett Kínából egy hong-kongi menekülttáborba. Néhány nappal később kitört az első influenzajárvány és ettől kezdve olyan gyorsasággal terjedt, amire nem volt példa az 1918-19-es hírhedt spanyolláz óta. Rövidre rá a betegség Singaporeban ütötte fel a fejét, amit jelentettek a Genfben székelő Egészségügyi Világszervezetnek, ahol a betegtektől vett váladékból izolálták a kórokozót. Az eddig ismeretlen vírusfajta az A/Singapore-1-57 számot kapta. Néhány héten belül a járvány óriási utat tett meg. Májusban eljutott Japánba, Indonéziába, Formózába, a Fülöp szigetekre és a Távolkelet más területeire. Júniusban egész Indiát és Pakisztánt dühöngött, majd eljutott Európába és a Közelkeletre.

A különböző országokból csaknem azonos jelentések futottak be. Valamennyien egyetértettek abban, hogy a járvány az influenza egy enyhe változata. A „beteg” egészségesen meg munkálta, a nap folyamán fejfájása támad, fáj a torka, estére pedig 40 fokos láza van, fáj a melle, háta és minden tagja. A beteg száraz köhögést rohamok lepik el, de másnapra valamivel jobban érzi magát, harmadnapra pedig alábbhagynak a tünetek és leszáll a láz.

A roham által okozott legyengülés gyorsan elmúlik és a paciens öt-hat napon belül ismét munkaképes. Az 1918-19-es, összehasonlíthatatlanul súlyosabb spanyolláznak egy teljes esztendőre volt szüksége, amíg bejárta a világot; a jelenlegi ázsiai nátha vírusa három hónapon belül feltűnt minden kontinensen. A járvány enyhe ugyan, de rendkívül ragályos. Június 13-án egy csoport pakisztáni tengerész érkezett repülőgépen Londonba. Két nappal később egyikük megbetegedett és a járvány gyorsan terjedt a londoni kikötőből Bristolba, onnan pedig Británia egész területére. Körülbelül ezidőtájt egy indonéziai hajó kötött ki Rotterdamban: Hollandia a betegség első kitörését június 14-én jelentette. Két héttel később a betegség elhatalmasodott Északamerikán és Afrikán, majd végül augusztusban eljutott Délamerikába is.

Izrael volt az utolsó állam a Közelkeleten, ahová a betegség behatolt. A késés oka kétségtelenül a lezárt szárazföldi határokon rejlik. A járvány tüneteit június 15-én bukkantak fel Kuwaitban, június 24-én Iráknban, Jordániában és a Libanonban. Mint az egész Közelkeleten, a betegség Izraelben is általában könnyű lefolyású, a halálest ritka (Izraelben egyáltalán nem fordult elő) még a csecsemők és agastyánok között is. Másállapotú asszonyok csaknem valamennyien megkapták és kiheverték. Az antibiotikumok nem használnak (kivéve néhány komplikált esetben) és Ázsiában, mint Európában a régebbi kórokozók orvosságok a leghatásosabb: ág, aszpirin és sok folyadék.

Jelek szerint Izrael kevésbé szenved, mint szomszédai. A múlt hét végéig Akkótól Beér Séváig csak mintegy 3000 megbetegedést jelentettek. Ezzel szemben az esetek száma Szíriában 100 ezerre Libanonban 10 ezerre rugott, bár a statisztikai adatok nem egészen megbízhatók.

E modern járvány egyik legkimagaslóbb tényezője az egészségügyi világszervezet „járványelhárító” szolgálata volt, amely letérképezte a járvány haladását és annak közlekedéséről pon-

A tel-avivi mozik heti műsorából

Invitation to the dance (Felhívás a keringőre) — Eszter-mozi

Három rövid történet táncban és mimikában elbeszélve. A klasszikus balett-tradíció és a modern amerikai táncforma művészi egyvelege. Fantáziadús koreográfia Gene Kelly, Claire Sombert, Tamara Toumanova és Igor Youskevitch interpretálásában.

Giant (Az óriás) — Orion-mozi

Edna Ferber nagysikerű könyvének filmváltozata George Stevens nagyszerű rendezésében.

A „Giant” nemcsak a Benedict család, de sok tekintetben Texas története is. James Dean utolsó filmje.

Men in war (Férfiak a háborúban) — Maxim-mozi

Realisztikus, izgalmas történet egy amerikai gyalogsági egységről a koreai háborúban. Robert Ryan és Aldo Ray a főszerepekben.

Notre Dame de Paris — Migdalor-mozi

Quasimodo, a notre-dame-i toronyőr és Esmeralda történetének új, színes, látványos filmverziója. Főszereplők: Anthony Quinn és Gina Lollobrigida.

Napoleon — Jaron-mozi

A nemrég elhunyt Sacha Guitry egyik legjobb történelmi filmje. Filmsoda a francia „glorie”-ról, — nemzetközi filmszínészek közreműködésével.

Satellite in the sky (Mesterséges bolygó az égből) — Kineret-mozi

Tel-Aviv legújabb mozija aktuális témával nyitotta meg kapuit. Egy rakéta-úrhajó felszáll a stratoszférába, hogy tudós utasai felrobantsanak egy tritónium bombát a föld gravitációs zónája fölött.

Válassz az orosz „sputnikra”, de egyelőre csak filmen.

L'homme l'imperméable (Az esőkabátos férfi) — Ofir-mozi

Fernandel egy bűnügyi sztoriban — legalább annyira humorral, mint izgalommal. Csak felnőtteknek.

The kid (A kölyök) — Armon David-mozi

Gyermekkorának emlékeit idézi fel Chaplin a „The kid” című, 1921-ben készült filmjével. Charlie partnere, Jackie Coogan, a 20-as évek legjobb gyermekszínésze.

Isabella — Cifon-mozi

Betsy Balir megismétli a „Marty”-ban nyújtott finom hatású játékát. Szokatlanul nívós spanyol-francia kó-produkció.

The killers (A gyilkos) — Chén-mozi

Ernest Hemingway, az Új Keletben is megjelent rövid történetének izgalmas filmváltozata. Főszereplők: Ava Gardner és Burt Lancaster.

La Risaisa — Mograbi-mozi

Szerelem és féltékenység a rizmezőn — Elsa Martinellivel, az új olasz filmszínlappal.

PREVENTIV OLTÁSOK

A nass-cionai biológiai kutatóintézetben Walter Strauss egyetemi tanár vezetésével álló szakértő bizottság már júliusban előkészületeket tett egy különleges oltóanyag előállítására. A vaccina, amely korlátozott mennyiségben már rendelkezésre áll, minőségileg megfelel az amerikai gyártmányok és a hadsereg védőoltásával való ellátást már megkezdte.

De a jelenlegi körülmények között az egész világon csak az u. n. kulcsfontosságú mélyzetnek egy csekély töredékét lehet védőoltással immunizálni és a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a beoltottaknak csak a 70 százaléka mentesül a betegségtől. Tekintettel a bizonyított szervezési problémákra, az időhiányra, továbbá a betegség enyhe jellegére, az oltóprogramot az izraeli egészségügyi minisztérium is korlátozta.

Mindenesetre szomorú, hogy a 40 éve folyó intenzív influenza kutatások ellenére és bár az A (Singapore)-1-57 vírus a világban csaknem minden részén felismerték és nyilvánvaló volt, hogy világjárványróvan szó — terjedését senki sem tudja megakadályozni. Mi okozza az új vírus megjelenését, miért oly ragályos, miért van az, hogy a vírus csak helyi megbetegedéseket okoz, míg elegendő idővel terjed a világon — mindez továbbra is rejtély.

Mindazáltal, a tapasztalatok alapján minden jel arra mutat, hogy a járvány Izraelben két-három héttel mulva fog tetőfokára hágni, utána pedig fokozatosan alábbhagy.

(The Jerusalem Post)

Stern Naftali sátrában

Irta: Dr. Fuchs Albert

Ha a szukkoti látogató Éfaton, a városka vallási nevezetességei iránt érdeklődik, okvetlenül ezzel a kérdéssel találkozik: látta-e már a Stern Naftali ünnepi sátorát?

Mert minden egyéb látnivaló az egész esztendőben rendelkezésre áll, de ama bizonyos sátor, speciális szukkoti látványosság.

A cftai főtűcből kiindulva, a hegyoldal chaszid negyedében, középkori gettó-síkatörök között, az Artemplom tövében bukkannak reá Stern Naftali házára. Tenyérnyi udvar egyik sarkában áll a nevezetes lomsátor, amely az ünnep hetében a látogatók tömegeit látja vendégül.

A sátorba lépve meglep a dekorációk színpompás gazdagsága, hetek gondos munkájával összeállított, papír- és üvegdekorációk a falakon és a plafonon, amelyek művészi ízléssel elhelyezve, harmónikus összbenyomást keltenek. A részletek szemlélete során rájön az ember, hogy ezek a dekorációk nem kizárólag esztétikai hatásokra vannak építve, de van bennük mélyebb értelem is. Vallási dolgokban bizonyos jártassággal kell bírni, hogy az ember az egyes díszítések szimbólikus jelentőségére rájöjjön. Így például az egyik falon elhelyezett hétékárú csillár, mindegyik kar, egy kis villanylámpával ellátva, mindegyik kar fölött egy-egy ósálya neve látható. A legenda szerint az ünnepi sátorban az ünnep minden napján más-más ósálya a vendége, meghatározott sorrendben. Nos, a csilláron a fehéren égő lámpák között, esténként változó piros lámpácska jelzi, hogy ki a soros vendég. A plafonról függő, két kiterjesztett szárnyú madár a jeruzsálemi szentély felé repkedő, két mesebeli madarra emlékeztet. Az ugyancsak lefüggő, ezüsttel bevont palackocskák a bibliai ország őstermékeit szimbolizálják: tej, méz, olaj, bor, stb. A falakon időszerű bibliai idézetek az ünneppel kapcsolatban.

Hosszú volna felsorolni a sok, színes látnivalót, amelyet a sátor falai nyújtanak. Az egyik ablakmélyedésben művészi lombfűrészmunkával egy ortodox szinagoga teljes miniatűr mása látható. Ez a volt szatmári nagytemplom, nyitott tóraszekrényvel, benne tóratekercekekkel, középen az alemmor, asztalán egy pap-

rányi nyitott tórával. A tóraszekrény kétoldalán a felső pados, a rabbi és chazan ülése, folytatólag a mizráchi ülések, magában a tereben a szokásos padok sorok. Valóságos Bezaledmunka. A szatmárkönyvéki látogatóknak könnybe lábad a szemük, hiszen ők még jól emlékeznek, hogy ezeken a mizráchi helyeken személy szerint kik foglaltak helyet, férfiak, akik Auschwitzból nem tértek többé vissza.

Maga a házigazda, aki mindezt sajátkezűleg faragta ki és állította össze, a szatmáriak és nagybányaiak régi, jóismerőse. Sokoldalú ember, akiben a művészi képességek mélyeségű vallásos érzéssel párosulnak. Figurája erősen emlékeztet a Kacser Illés regénysorozatának főhősére. Reb Jankira, aki istenhíthetben megerősödött lélekkel, törhetetlen optimizmusban veszi fel a küzdelmet az élet összes terheivel. Sohasem csügged, ha elbukik, kész mindig újrakezdeni, mert erőt a ki nem apadó forrásból, szilárd vallásos hitéből meríti. Valahogyan a mi Stern Naftalink is ilyen fából van faragva.

Megjárta Auschwitzot, elvesztette hitvesét és négy gyermekét, majd amikor visszakerült és összeszedve lelki erőt, újból kezdte az életet. Ezt az újabb kezdést az ég egy szimpátiuss és megértő élettársal és négy gyermekkel áldotta meg. És ma a cftai vallásos iskola tanítójaként verekszik az élet realitásaival, ami bizony négy kisgyermek mellett nem csekély feladatot jelent.

Valahogy az is szimbólum, hogy szerény háza az Isten házához, az egyik Ari templomnak tövében húzódik meg. Mintha a szentélyből kiáradó vallásos áhitat szelleme az ő házára is kiterjedne, mert falai között a hívő zsidó családnak a mindennapi életben felülemelkedő derűs harmóniája uralkodik. Egyéb művészi képességei mellett még muzikus ember is, a chazanikus zene invenciózus művelője. Szatmári hível lelkében még atténeke azok a szent melódiák, amelyek péntek esténként az ő kellemes bariton hangján tolmácsolva, a templomot áhitattal megtöltötték. Ma a zenét, mint zeneszerző művelő tovább.

Kottárávetett chaszidikus kompozíciói eljutnak tengerentúrra is. Az Amerikában élő szatmári és nagybányai zsidók lelkében ezek a melódiák bizonyára olyan hűrokat rezgetnek meg, amelyek őket az új zsidó hazához érzelmileg közelebb hozzák és ezt az eredményt a kétségkívül a saját munkája legszebb jutalmának tekintik.

Aki a newyorki Irving Koberg társaságába ül be, teljesen dajtanul kap egy fényképet. A taxisoffőr szenvedélyes amatőr fényképész, aki postán küldi háza utasainak a fényképet. (The New Yorker)

Ujkelet VILÁGSATTÓ?

A mesterséges hold stratégiai jelentősége — amerikai megvilágításban

Nem ismerjük a „Vörös Hold” belső szerkezetét, de szakértők véleménye szerint maga a súly (cca. 8,5 kg) döntő bizonyítéka az orosz rakéatechnika óriási haladásának. Nyilvánvaló, hogy az orosz holdat nem az a vézna, kísérleti rakéta költe ki, amelyre Amerika tette fel a pénzt (több, mint 100 millió dollárt) — hanem egyike azon nehéz rakétáknak — egy átépített kontinentális ballisztikus lövedéknek, amely legalább tizenötöszer súlyosabb, mint a Vanguard, az amerikai kísérleti rakéta.

Mik azok a stratégiai, tudományos és pszichológiai teljesítmények, amelyeket az oroszok a „Sputnik”-nak a világűrbe való kilövésével értek?

1. Nyilvánvaló győzelmet arattak az amerikai mesterséges bolygó technikai felett abban a tudományos vetélkedésben, hogy ki lesz az első, aki adatgyűjtő mesterséges holdat küld ki a világűrbe.

2. Felbecsülhetetlen értékű pszichológiai hatást gyakoroltak a világra technikai ügyességükkel, amelyet a világűr „békés célú” felhasználására fordítottak, megnyitva a holdba és az azontúli utazások fantasztikus lehetőségét.

3. Ami a legfontosabb, drámai módon bebizonyították azon állításuk valószínűségét, hogy augusztusban sikeresen kiötték pályájú ICBM (Intercontinental Ballistic Missile — kontinentális ballisztikus lövedék) a szibériai sivatagba. A súlyos Sputnik légberőpítése, a világűrbe való elhajításának bámulatos technikai teljesítménye, azt bizonyítja, hogy az oroszok igenis rendelkeznek ICBM kaliberű rakétákkal és elektronikus felszerelésekkel, sőt mi több, olyan mennyiségben, hogy nem is kell nagyon takarékoskodniuk vele. Az orosz propagandistáknak nem is kell kihangsúlyozniuk a tényt, hogy néhány tucat ilyen rakéta, melyet rádióleadók és akkumulátor helyett piszkos H-bombákkal szerelhetnek fel, jelentéktelen technikai átalakításokkal, halálos gísgázszal boríthatja el Európát, vagy az Egyesült Államok javarészét.

Az amerikai rakétavilág vezetőinek többsége igyekszik azt a benyomást kelteni, mintha az oroszok globális pyrotechnikája nem okozott volna különösebb meglepetést számukra. William M. Haladay, a hadügyminisztérium különleges rakétaszakértője kijelentette, hogy az amerikai Vanguard terv kísérletét nem fogják siettetni. James C. Hagerty, a Pehér Ház sajtófőnöke, kissé affektálva jelentette ki: „A szovjet mesterséges bolygó kilövésének természetesen rendkívüli tudományos esemény. Sokban fog hozzájárulni a tudományok fejlesztéséhez a nemzetközi geofizikai év keretében.”

Hagerty hozzátette, hogy a mesterséges hold kilövésének nem volt meglepetés számára. A sajtófőnök egyike a keveseknek, aki ezt jogosan állíthatja.

A KESERŰ VALÓSÁG
De nem mindenki szemléltette a mesterséges hold kilövését a világűrbe. Stuart W. Symington, missouri demokratikus szenátor, volt légügyi miniszter és a kormány rakéta-programjának és védelmi politikájának szigorú kritikusa szerint a szovjet teljesítmény „újabb példája annak, hogy nagyobb technikai felkészültségüknek valóságát nem lehet tovább titkolni, a hivatalos hitetlenkedés leple alatt. Amennyiben honvédelmi politikánkban nem áll be gyors változás, a szovjet előnyök felsőrendűség lesz, amely esetben pozíciók tarthatatlanná válnak.”

Denverben, George Henry Stine, az ú. n. „Titán” ICBM-tervező fizikusa (a „Titán” az „Atlas” rakéta egyik változata, melynek kísérleti a floridai tengerparton eddig kevés eredménnyel jártak) — még tömörebben nyilatkozott: „Ha Amerikának nem sikerül gyorsan utólnérni az oroszokat — elpusztulunk.” Ez a felfogás egyre szélesebb körökben terjedt, amint a „Sputnik” 96 perces körforgással folytatta útját a világ körül.

De az amerikai rakétavilág legelkeseredettebb embere kétségtelenül dr. Werner von Braun volt, a német V-2 program briliáns megszervezője és jelenleg az amerikai hadsereg rakéta-kutatóosztályának vezetője Redstone Arsenalban. Nem titok, hogy von Braun és rakétaegységét a legfelsőbb parancsnokság részéről gyakori szemrehányásban részesítették a rakétakísérletek kudarcra miatt.

MIERT MARADT LE AMERIKA
Amerika lemaradásának látszólag több plauzibilis magyarázata van: az amerikai tervezők és mérnökök a legcsekélyebb részletben is a tökéletességre törek-
sznek; az oroszokat nem érdeklik a részletek finomságai és kizárólag a lényegre törnek; Amerikában túlsok nézeteltérés és alkudozás támadt úgy, a különböző fegyveres szolgálatok, mint a rakétát előállító társaságok között; az oroszok a személyekre és érzelmeikre való tekintet nélkül törtek előre. Sokan azazal is érvelnek, hogy az oroszok a személyekre és érzelmeikre való tekintet nélkül törtek előre. Sokan azazal is érvelnek, hogy az oroszok a személyekre és érzelmeikre való tekintet nélkül törtek előre.

A nemrég elhunyt (magyar zsidó származású) dr. John von Neumann, Princetoni matematikus 1954-ben történt felfedezése, hogy H-bombákat át lehet alakítani kontinentális lövedékeké — volt a fordulópont az amerikai rakétakutatások terén. Az ICBM három évvel ezelőtt kapott stratégiai elsőbbséget. Az első, tökéletesített fegyver előállításáig 4 millió dollárt fektettek be kifejlesztésébe — ami több, mint a második világháború teljes atombomba-programjának költségvetése.

A döntő tény, amivel most szembe kell nézni, a következő: Bebizonyosodott, hogy a Szovjetunió tudományos és technológiai nagyhatalom. Amerika több autóval, mosógéppel és kenyérpírtóval rendelkezik, de globális stratégiai vonalon, ahol a háborúk előlöknek és az ideológiákról döntenek, az Egyesült Államoknak számolniuk kell Oroszországnak bebizonyosult és féltelmetes potenciáljával.

Ez az, amit legfőbb tudósaink és a kutatóintézetek vezetői már régen prédikálnak a vezérkarnak. Sürgősen követelik a technikai utánpótlás megerősítését; alapvető kutatómunkákra több pénzt követelnek; állandóan hangoztatják, hogy gazdasági áldozatokra van szükség, ha meg akarjuk nyerni a világhatalmi harcot.

De a kormány és a kongresszus a közvélemény nyomása alatt kénytelen volt takarékoskodni. Egészen bizonyos, hogy a rakétakutatók kérését ezentúl más-
képpen fogják elbírálni. — Tény, hogy bármennyit is tesszünk e téren, nem lehet elegendő. Ez az a verseny, amelyben Amerika nem elgondolhatja a „második” helyezéssel.

(Newsweek)

szembe kell nézni, a következő: Bebizonyosodott, hogy a Szovjetunió tudományos és technológiai nagyhatalom. Amerika több autóval, mosógéppel és kenyérpírtóval rendelkezik, de globális stratégiai vonalon, ahol a háborúk előlöknek és az ideológiákról döntenek, az Egyesült Államoknak számolniuk kell Oroszországnak bebizonyosult és féltelmetes potenciáljával.

Ez az, amit legfőbb tudósaink és a kutatóintézetek vezetői már régen prédikálnak a vezérkarnak. Sürgősen követelik a technikai utánpótlás megerősítését; alapvető kutatómunkákra több pénzt követelnek; állandóan hangoztatják, hogy gazdasági áldozatokra van szükség, ha meg akarjuk nyerni a világhatalmi harcot.

De a kormány és a kongresszus a közvélemény nyomása alatt kénytelen volt takarékoskodni. Egészen bizonyos, hogy a rakétakutatók kérését ezentúl más-
képpen fogják elbírálni. — Tény, hogy bármennyit is tesszünk e téren, nem lehet elegendő. Ez az a verseny, amelyben Amerika nem elgondolhatja a „második” helyezéssel.

(Newsweek)

szembe kell nézni, a következő: Bebizonyosodott, hogy a Szovjetunió tudományos és technológiai nagyhatalom. Amerika több autóval, mosógéppel és kenyérpírtóval rendelkezik, de globális stratégiai vonalon, ahol a háborúk előlöknek és az ideológiákról döntenek, az Egyesült Államoknak számolniuk kell Oroszországnak bebizonyosult és féltelmetes potenciáljával.

Ez az, amit legfőbb tudósaink és a kutatóintézetek vezetői már régen prédikálnak a vezérkarnak. Sürgősen követelik a technikai utánpótlás megerősítését; alapvető kutatómunkákra több pénzt követelnek; állandóan hangoztatják, hogy gazdasági áldozatokra van szükség, ha meg akarjuk nyerni a világhatalmi harcot.

De a kormány és a kongresszus a közvélemény nyomása alatt kénytelen volt takarékoskodni. Egészen bizonyos, hogy a rakétakutatók kérését ezentúl más-
képpen fogják elbírálni. — Tény, hogy bármennyit is tesszünk e téren, nem lehet elegendő. Ez az a verseny, amelyben Amerika nem elgondolhatja a „második” helyezéssel.

(Newsweek)

szembe kell nézni, a következő: Bebizonyosodott, hogy a Szovjetunió tudományos és technológiai nagyhatalom. Amerika több autóval, mosógéppel és kenyérpírtóval rendelkezik, de globális stratégiai vonalon, ahol a háborúk előlöknek és az ideológiákról döntenek, az Egyesült Államoknak számolniuk kell Oroszországnak bebizonyosult és féltelmetes potenciáljával.

Ez az, amit legfőbb tudósaink és a kutatóintézetek vezetői már régen prédikálnak a vezérkarnak. Sürgősen követelik a technikai utánpótlás megerősítését; alapvető kutatómunkákra több pénzt követelnek; állandóan hangoztatják, hogy gazdasági áldozatokra van szükség, ha meg akarjuk nyerni a világhatalmi harcot.

De a kormány és a kongresszus a közvélemény nyomása alatt kénytelen volt takarékoskodni. Egészen bizonyos, hogy a rakétakutatók kérését ezentúl más-
képpen fogják elbírálni. — Tény, hogy bármennyit is tesszünk e téren, nem lehet elegendő. Ez az a verseny, amelyben Amerika nem elgondolhatja a „második” helyezéssel.

(Newsweek)

Hogyan védekezzünk a náthajárvány ellen?

Írta: Löbl Margit

A nátház, avgy gripa- megbetegedés megelőzéséül megfelelő jó és helyes táplálkozással, valamint gondos higiéniával — tisztasággal, fertőtlenítéssel — védekezzünk.

A jó és helyes táplálkozás megválasztásánál és összeállításánál és mennyiségén kívül a minőségre is annak friss voltára is fektessünk súlyt.

Tartalmuk szerint az ételeket négy csoportra osztjuk; tápanyagokra, vitaminokra, ásványi sókra és vízre. A tápanyagok — fehérjék, zsir és szénhidrátok — az erőt adó táplálékaink, a vitaminok és ásványi anyagok a védő tápszerünk, amelyekre a szervezet zavar-
talan működéséhez, ellenálló képességéhez okvetlenül szükségünk van, ugyancsak a vízre is.

Szervezetünk sojtja fehérjéből vannak alkotva, amelyek működésük közben elhasználódnak, kopnak. Ezt fehérszínű, fehérjetartalmú ételekekkel kell pótolnunk, amelyeket a húsokból, halból, tojásból, tej, túró, sajt, bab, borsó, lencse, kenyér, liszt, zabpehely, rizs, árpadara, mandula, mogyoró, dió, füge, gomba, stb.-ben találhatunk. Szénhidrát-tartalmú ételeink a legjobban kihasználják tápanyagok. Tartalmazzák a kenyeret és mindenféle lisztfeleséget; a cukor és minden cukortartalmú élelmiszert, méz, burgonya, aszalt gyümölcsök, hüvelyesek, stb. Zsirok és zsirtartalmú élelmiszerek; olaj, a különösen áll ez a fertőző-

állati zsirokkal, margarin, kókusz, olajbogyó, tej, tojás sárga, mandua, mogyoró, diófélék, sajtok, hering, olajos szardínia, stb.

Vitaminokat a szervezetünk nem tud önmagától előállítani, ezért vitamintartalmú ételeket kell fogyasztanunk, nem tudja tartalékolni, ezért minden nap gondoskodnunk kell a megfelelő mennyiség fogyasztásáról. Hogy mennyi a megfelelő mennyiség és mikben található azok? Együnk naponta bőven zöldfőzeléket, salátaféléket és még több friss nyersgyümölcsöt. Együnk barna, korpás kenyeret, a gabonamagvak hántolatlan készítményeit; zabpehelyt, burist, árpadarát. Igyunk citrommal kevert vizet, naponta többször is, de frissen felvágott és kipréselt citromlével. Frissen főtt főzelékeket és frissen készített salátákat együnk, mert a másnapos, felmelegített főzelék vitaminjai és ásványi sói a felmelegítés által és az állás által elpusztulnak. Megbocsáthatatlan hiba az egészségünk szempontjából, ha salátaféléket, vagy akár kompótot is előre elkészítve a jégszekrényben tárolunk. Nagyon lényeges a rendszeres táplálkozás és a fent elmondottak kiegészítéséül, ne feledkezzünk meg arról az általános tudott tényről, hogy a helytelen, hiányos táplálkozás és a vitaminok hiánya mennyi betegséggel volt már a kuforrása, de különösen áll ez a fertőző-

állati zsirokkal, margarin, kókusz, olajbogyó, tej, tojás sárga, mandua, mogyoró, diófélék, sajtok, hering, olajos szardínia, stb.

Vitaminokat a szervezetünk nem tud önmagától előállítani, ezért vitamintartalmú ételeket kell fogyasztanunk, nem tudja tartalékolni, ezért minden nap gondoskodnunk kell a megfelelő mennyiség fogyasztásáról. Hogy mennyi a megfelelő mennyiség és mikben található azok? Együnk naponta bőven zöldfőzeléket, salátaféléket és még több friss nyersgyümölcsöt. Együnk barna, korpás kenyeret, a gabonamagvak hántolatlan készítményeit; zabpehelyt, burist, árpadarát. Igyunk citrommal kevert vizet, naponta többször is, de frissen felvágott és kipréselt citromlével. Frissen főtt főzelékeket és frissen készített salátákat együnk, mert a másnapos, felmelegített főzelék vitaminjai és ásványi sói a felmelegítés által és az állás által elpusztulnak. Megbocsáthatatlan hiba az egészségünk szempontjából, ha salátaféléket, vagy akár kompótot is előre elkészítve a jégszekrényben tárolunk. Nagyon lényeges a rendszeres táplálkozás és a fent elmondottak kiegészítéséül, ne feledkezzünk meg arról az általános tudott tényről, hogy a helytelen, hiányos táplálkozás és a vitaminok hiánya mennyi betegséggel volt már a kuforrása, de különösen áll ez a fertőző-

CHEDERA
és környékén lakó olék figyelmébe!
A Klálcionista Párt magyar tagozata, a CHUG KADIMA klitabizottsága okt. 24-én, csütörtök d. u. 4-7-ig fogadónapot tart a Chedera és környéki magyar nyelvterületről származó olék számára, a Bét Háchákáimban (Herbert Sámuel-utca). Minden olé-társunkat szeretettel meghívjuk.
„Chug Kadima” országos szervezete klitabizottsága.

ses megbetegedések esetében.

Sütés nélkül készíthető sütemények, édességek

Rakott gyümölcstorta: Vegyünk 30 drb. babapiskótát, vagy annak megfelelő mennyiségű tortaszótát felszelenetünk. 4-5 db. banánt, 4-5 darab mandarint meghámozzunk, apróra felvágjuk, hozzákeverünk 5 dkg. mazsolát, néhány kanál kegyteket, vagy likört, vagy egy dl. bort és annyi vanília cukrot, hogy finom ízű gyümölcssalátá legyen. 1-3 üveg tejszint kemény habbá verjük, azután a tortát a következőképpen rakjuk össze: Egy hosszukás tál alján 10 drb. piskótát egymásmellé rakunk, megkenjük tejszinnhabbal és egy sor salátát rakunk rá. Erre ismét piskóta-sort, majd tejszinnhabot, salátát rakunk, amit a harmadik piskótasorral befedünk. Az egészet bevonjuk tejszinnhabbal és megszórjuk csokoládé darával, vagy reszelt csokoládéval. Tálalásig egy-két órára állni hagyjuk, hogy a gyümölcsök nedve átátsá a piskótákat.

Ugyanígy készíthetjük az összerakott tortát gyümölcs salátá helyett főtt csokoládé krémmel, vagy vanillakrémmel, vagy bármilyen krémmel és tejszinnhabbal. Készíthetjük tejszinnhab nélkül gyümölcssalátával és vanillakrémmel kombinálva is.

Puncsbomba: Negyed kg. kekszet, vagy tortaszótát-törmeléket egy dl. konyakkal vagy rummal meglocsolunk és ha már kissé megpuhult, hozzákeverünk 10 dkg. darált diót, vagy mandulát, vagy mogyorót, egy pohár cukorral kikevert 10 dkg. friss margarint, 5 dkg. kakaót és 2-3 kanányi finom lekvárt. Az egészet jól összekeverjük, tésztes szerinti nagyságu gömböket formálunk, reszelt csokoládéban meghómpörgetjük és minyonpapírba rakjuk. Jégszekrényben fagyaszttjuk.

Kávébomba: Egy pohár cukrot egy dl. erős feketekávéban szurrpá főzünk és ha levettük a lángról, kiskanányi neszkávét is jó hozzá keverni. Ezzel meglocsolunk egy negyed kg. kekszet, vagy tortaszótát-törmeléket, vaniliát, habosra kevert 10 dkg. friss margarint adunk hozzá és golyókká formálva reszelt csokoládéban, vagy reszelt mandulában meghómpörgetjük és minyon papírba rakjuk. Jégszekrényben fagyaszttjuk.

Fischinger torta: Egy pohár cukrot 15 dkg. friss margarinnal habosra keverünk, hozzáadunk öt dkg. kakót, vaniliás cukrot, egy tojássárgát, 2-3 kanál konyakot és 10 dkg. reszelt diónak a háromnegyed részét. A krémet habosra keverjük és megöltünk vele 5-6 darab gömbölyű, vagy hosszukás friss ostayapot, kívülről is bevonjuk krémmel és beszórujuk reszelt dióval. Csak pár óra múlva, vagy másnap fogyasztjuk.

Vitaminpolyók, (múszli): Egy dl. tejet 2-3 kanál cukorral fel főzünk, ezzel 3-4 kanányi zabpehelyt leforrázunk. Ha kihűlt, hozzákeverünk egy citrom levét, pár szem megáztatott aszalt-szilvát apróra vágva, öt dkg. darált diót, avagy földi mogyorót (botnint) és öt dkg. mazsolát, vagy datolyát apróra vágva. Apró golyókká formálva tálaljuk. Utótóták látóáa aaej-neem

Ahogy Izráelt látják... COPYRIGHT BY MAARIV

Milton Smith: Szép Ernő sirkövénel

Milton Smith barátunkról, a magyar származású amerikai „világcsavargó”, Izráel odaadó barátjáról e lap hasábjain Dückstein Zoltán már megemlékezett a Makabiból írott egyik riportjában. Izráelen és a sporton kívül M. Smithnek még egy nagy szerelme van s ez Kiss József, akitnek költeményeiből egy kötetnyit gyönyörű kiadásban jelentette meg saját költségén odakünn Amerikában. A körünkben időző örökifjú M. Smithet alábbi sorainak megírására dr. Scheiber, a budapesti rabbiszeminárium professzorának a Szép Ernő sirkövével beszéde készítette és persze ezenkívül az örök kiss-józsefi reminiscencia.

Mélyen tisztelt Professor Uram,
olvasva az Ön, igazán meghatódan szép emlékeztetését Szép Ernő sirkövével ünnepélyen, önkénytelenül is Kiss József sirkövének felavatása jut eszembe. A halott költő sírjánál éppen Szép Ernő mondta a következő feljehetetlen szavakat:

— Kiss József, te édes Név, te fényjel, te korona, ünnepet állunk most, alattvalóid, e márvány kegyhely körül, amit a művészet képzett dicsőségde.

Es most Ön, mit a hálás utódok egyike, mondott hasonló szép szavakat Szép Ernő sirkövénel. Mi, amerikai magyar zsidók, akik nem lehetünk ott, meghatóttan köszönjük Önnek, ezeket a megindítóan szép szavakat, ezt a gyönyörű gesztust, ahogy mi az ilyen felemelő szép esetekben angolul mondani szoktuk. Szépek voltak a Szép Ernő versidézetek, amiket beszédebe beleszólt. Hadd eleve-
nitem fel magam is emlékeimet Szép Ernő költői és írói pályafutásának néhány kedves momentumáról.

Ahogy Jeremiás próféta egy sora — Uram én nem játszottam még soha — meghihette őt és egy világ-szép vers megírására inspirálta, úgy hatott rá Heinrich Heine „Asra” című verse, amelyet először lefordított és azután egy gyönyörű szindarabot írt a vers nyomán. Mindnyájan visszaemlékszünk a költőnk utolsó gyönyörű két sorára:

„Und mein Stamm sind jene Asra Welche sterben, wenn sie leben.”

A darab több, mint százszor ment a pesti színpadokon s a magyar színjátszás egyik gyöngyszeme lett. Heine kincstárából ugyan majdnem minden magyar

író merített, de egy rövid lírai versből csak Szép Ernő volt képes szindarabot alkotni. Persze, ehhez az ő sajátos stílusára, költői szemlére és lelkére volt szükség. Így lövelli felénk a magyar-zsidó író a világ-hírű németnyelvű zsidó géniusz csillagának minden fényességét, a mi igaz örömmünkre. És így kapcsolódik aranykapcsokkal nemzedékeken át a zsidó szemlé, bármely nyelven jelenjen is meg — akár szemlített, akár megtört legyen is — egy nagy sorsközösségbe...

Es még egy momentum, amire világéletemben boldog emlékezéssel fogok visszagondolni: Ince Sándor, a volt pesti Színház Élet főszerkesztőjének összeállításában nemrég jelent meg Newyorkban egy szép kiadású Magyar Album. Az album első oldalán Szép Ernő „Imádságom” című versremeke díszleg, amit a szerkesztő csekély-ségem kérésére helyezett el ezen a diszhelyen.

Szép Ernő! — nem felejtünk el. Mig mi élünk, Te is élni fogsz emlékeztetünkben és még soká, mi utánunk is.

A zsidó kultúra szerény szolgálaként maradok Professor urnak sok tisztelettel és salommal
Milton Smith

Hatmilliárd üdvözlőkártya

Állítólag hétmillió ünnepi üdvözlőt küldtek az idén Izrael lakosai egymásnak. A posta megsokszorozta alkalmazásait, az utóan száz méterenként állítottak fel alkalmi elárulástandókat, sátrakat, a papír- és könyvüzletek is csak úgy ontották a „Sáná tová” képeket. Alig egy-két jó rajzocska, vagy festményreprodukció szerénykedett az ezüst- és aranyporral behintett naiv kartonokan, rossz ízlésre nevelve a közönséget. Holott van elég jó művészsűnk, tervezőnk, rajzolónk és kitűnő nyomdai felkészültségünk sokszínű offszet, litográfiai technikával. A hétmillió kártya közel egymillió fontot forgatott meg, amiből csak 350 ezer font volt a postásé, a többi az átlag egy piasztteres kis borítékok és az átlag 5-6 piasztteres kartonokra esett. Voltak családok, amelyek száz üdvözlőt küldtek és többszáz kaptak. És mégis ez az aránylag nagy, hétmillió szám milyen picit még arányba állítva is ahhoz a tényhez, hogy Amerikában 6.000.000.000 (hatmilliárd), üdvözlő, gratuláló kártyát küldözgetnek el évente.

Mikor az országba jöttem, jól esett a szememnek, hogy péntek esténként férjek, fiúgyerekek és udvarlók virággal a kezükben tértek haza. Szinte kivétel nélkül. Gyönyörű szokás. (Pedig a virág sem olcsó Izraelben.) „Say it with flowers;” „Mondd meg virággal!” — Ez volt világézer az ismert slógor. Amerikában most: „Say it with greeting card!” Vagyis: „Mondd el üdvözlőkártyával!” — a szöveg és valószínűségi érintkezési forma, társadalmi kényszer-szokás lett belőle, amelynek akarva, nemakarva, minden amerikai aláveti magát. Előbb csak divat volt, ma már kötelesség lett belőle. Először lehet enélkül; üdvözlőkártyát küldendő minden alkalomra!

1956-ban 5 és fél milliárd kártya került forgalomba, az 1957-es évben legalább 4-500 millió emelkedésre számítottak. Legalább is így közli ezt az N.A.G.C.P., vagyis a National Association of Greeting Cards Publishers, vagyis az Üdvözlőkártya Kiadók Nemzeti Egyesülete. Ebből a hat-ezer millióból csak a fele esik karácsony, újév és húsvéti üdvözlőre, a többi különböző családi és társadalmi alkalmakra, amelyeket ma már sértésszámba menő figyelemtelenség elmulasztani. Születésnap, névnap, anyák napja, apák napja, gyerekzsűlés, házasság, betegségből való felépülés, új otthonba való beköltözés, sikeres iskolabefejezés, érettség, eljegyzés, előléptetés, kinevezés alkalmából kártyát kell küldeni. Az itt felsoroltakkal korántsem merítettük ki az alkalmakat. Rengeteg címen és esetben kell és lehet keresni és találni kártyákat. Az összes áruházakban, kioszkokban, drogsterokban, könyvesboltokban válogathatsz. Vannak külön nagy üdvözlőkártya üzletek. Az autóbusszokon, a Metrón nagy reklámok hirdetik, hogy „Minden alkalomra, minden ízlésre és minden egyéniségre találás nálunk kártyát!” És nem is túloznak.

A szerencseváltókat csak akkor értékes, ha személyes íze van és pontosan aktuális. De hát kinek van ideje Amerikában számontartani a összes eseményeket a szétszórt nagy családban? „Ne féj! — mondja a reklám —, te csak nyulj bele a nagymama, az anyó, a tanti, a nagybácsi, az unoka-fiókba, a születednap, vagy jubileumi alkalmakra, ha ki versben, vagy prózában a megfelelő esoma-

got és válassz belőle. Magad se tudnál bensőségesebben, melegebben írni! Mit történő a fejed!” Ez lett a kártyagyipar sikerének a titka.

Régebben ott is primitív giccs volt az „anzix”, a szírvány flitterezett színelben. S akkor akadt egy bátor kiadó, aki kitűnő művészekkel tervezetett modern stílusú, szokatlan alakú és szövegű kártyákat. Az előkelő ízlésű (highbrow) amerikai, aki eddig lenézte a (lowbrow) sekélylégiűek szentimentális kártyaközlökését, — felfigyelt az újszerű üdvözlőkre, már csak sznobiságból is, mert ezek már 5-10 cent helyett 25-30 centbe kerültek. A kártyakiadók nagy vállalatokká nőttek, fantasztikus tempóban fejlődtek nagypárrá. Goethe varázslóvá ismétlődött újból: „Die ich rief die Geister, werd ich nun nicht los!” A művészi ötletek, rajzok, humoros szövegek, trükkös formák milliói vetették rá magukat az új irányra. És újabb, vadabbnál vadabb stílusban. Ki táncol ma valcert, vagy tangót a mambo, a csacsa és a rockandroll korában? Keep smiling! — már elavult, — Keep laughing! — az üdvözlőkártyán is! „Kacagj, röhögj, mambózz!”

Vannak családok, ahol évente száz üdvözlőt kell küldeni. Ez is indusztrializálva van. Csak át kell adni egy vállalatnak a címeiket és ők utomatikusán küldik. Főszemző: a megelőzés! Még mielőtt a viszon-

zás hátrányos pozíciójába esnének.

A kártyakiadás új aranybánya. Nőnek is, mint a gombák eső után. A washingtoni postaminiszter mosolyog, mert a posta deficitjét évente 200 millió dollárral csökkenti ez a kedves, nemes örület. Hallmark a kártyakirály, az anizxok Henry Fordja, szerződést kötött az Associated Artists 300 tagjával, hogy műveiket kizárólag ő használhatja fel kártyák céljaira. Sok-sok művész és technikus dolgozik a jókívánság-iparban. Persze amatőrök és alkalmi versfaragók is igyekeznek produkálni magukat.

Már oktató kézikönyv is megjelent. Az Üdvözlőkártya Kiadók Szövetsége adta ki: „Tanulj meg kártyát tervezni!”

És pszichológusok is foglalkoznak a kártyák kiválasztásának „lélektanával”. Következtetéseket vonnak le tudományosan a küldő és a címzett egymáshoz való viszonyára, karakterére. Babonák, előítéletek alakultak. Üzletélnéke ne küldj sok zöldet, mert az határozatlanságot jelent magadról és lebecsülést róla. Virágot ne küldj a kártyán volt ellenségednek, mert az sirkoszóra utal, stb. Így mondják az amerikai divatos pszichológusok. Tréfának hangzik, de komolyan tanácsolják: „Övöködj olyan emberektől, akik az ünnepekre rendszeresen tengeri képeket küldenek, mert azok a víz alá kívánnak téged!”

Pásztor Béla

Komámaszony hol a bolygó?!

Irtó: Gommermann István

Hajnali tizenegykor valami rettenetes dörmögés riasztott fel legedesebb álmomból. Valaki rugdalt az ajtómat. „Ki lehet az? És egyáltalán ki az, aki ilyenkor már talpon van?” — kérdeztem más híjján önmagamtól s egyszerre csak belémnyílt a természetrajz órákon belémposztott tudomány. A kakas. A kakas az, aki hajnalban kel, mert már nem tudja tovább visszatartani a kukorékolást. „Node megálljunk csak!” — mondtam igen okosan. Egy kakas legfeljebb kukorékol, de nem rugdalt az ajtómat, annál is inkább, mert itt nem tyukok laknak, hanem öv. Frankenstein, önzetlen szobaszomszónyunk havi nyolcvanért, amit szó se róla megérdemel, csak aztán költse az utolsó prutág patikára!

De „amíg ön alszik, a kakas dolgozik!” alapon, a kakas csak tovább rugdalt az ajtót, de úgy, mintha negyvenhatos turista-bakancsban lenne. Lenge magyar öltözetben az ajtóig botorkáltam, gondoltam fejberegum ezt a táncosláb kiskakast, de nem ő állt az ajtó előtt, hanem a Popelka.

— Na végre! — mondta Popelka. — Azonnal gyere! Jön a bolygó!

— Mi jön, te ökr? — néztem rá szeretettel.

— A bolygó. De gyere már! Mindjárt itt lesz az Allenbyn! Süss! Na!

— Megálljunk Popelka! — próbáltam tisztába tenni a dolgokat. — Mit keres egy bolygó hajnalban az Allenbyn?

— Hát erre most nincs idő! Gyerünk! — mondta Popelka és úgy ahogy voltam, alsónadrágban kirántott a folyosóra és cipelni kezdett a King-Georgon végig, az Allenby-sarok felé.

— Node Popelka, én alsónadrágban vagyok?... — Kitérdekel a te alsónadrágod, — torkolt le Popelka — amikor jön a bolygó. A technika szágulda halad előre és ma minden kultúrember csak a bolygóra függeszti tudományosság tekintetét!

Persze a Popelka tévedett, azért egy-két tudományosság tekintet jutott még az én alsónadrágomra is! Amíg kiértünk az Allenbyre, komoly konkurrenciát csináltam a bolygónak, bizonyítva ezzel, hogy az emberiség lélekben örökké primitív marad, hisz a járókelők még ma is jobban odafigyelnek egy utcán máskáló alsónadrágos alakra, mint egy égen süvítő bolygóra. Ne persze, ennek is megvan a maga tudományos magyarázata, hisz ha egy bolygó esik le, az nem érdekes, viszont ha ugyanaz egy alsónadrággal fordul elő, az már egy komoly röhhögésre számíthat.

Az Allenby sarkán már óriási tömeg állt égnek meredni nyakkal. Közéjük álltunk.

— Mindjárt itt lesz! — mondta Popelka valami menetrendre nézve. — Tizen egy harminckor kell érkezzen. Már itt kellene lennie.

— Majd tíz perc múlva! — szólt most közbe egy nagyszakállas istentagadó.

— Tizenegy negyvenkor. Ugy látszik maga még nem tudja, hogy a bolygó ma éjjel sűrűt a föld vonzerejét és emiatt tíz perccel lassult a sebessége!

— Nahát, — ámult el Popelka. — Szóval sűrűt?! Na és tessék csak mondani sikerült a bolygónak kikerülni a föld vonzerejéből?

— Hál'istennek igen! — sóhajtott boldogan a szakállas. Mert tudja e, mi történt volna, ha nem sikerül — Hajajaj! Erről ne is beszéljünk. A gravitációtól elégett volna az egész struktúra.

— Ha-ha-ha — a gravitációtól, ez jó, ha-ha — rőfent fel mellettünk egy fél szemű koldusszany.

— Mit röhög hölgyem? — kérdezte Popelka illedelmesen.

— Magukat. Hát a gravitáció direkt kell, az forgatja a bolygót.

— Marhák! — furakodott közénk egy kopasz gazosárus. — A gravitáció az nem egy izé. A nehézségi törvény, az igen. Az izé az egész izét. A nehézség.

— Az álljon magába, ha ilyeneket mer mondani! — Tépte a szakállát az istentagadó. — Mondja, látott maga már egyáltalán bolygót ebben a büdös életben?

— Én nem látam bolygót? — kezdett habozni a gazosárus csókos-ajka — ki mondja, hogy nem látam? — és elővett egy fél méteres konyhakést. — Én annyi bolygót láttam, ahányat akarok. Értik?!

Értették. Akár meg is esküdtünk volna, hogy tele volt a gazosárus bolygókkal, mint a város akácfavirággal.

De az idő csak múlt és a bolygó nem jött. Nem akarok hangulatot csinálni az oroszok ellen, de a bolygó még tizenegy ötvenkor se jött.

— Hát hol késik ez a bolygó? — idegeskedett Popelka, mintha azon érkezne az édesanyja Pestről.

— Talán vizet vesz fel Halfán! — fitogtattam sokoldalú vasuti-műveltségemet.

— Ökör! — mondták többen és megmagyarázták, hogy a bolygót nem gőz

hajtja, mint a repülőgépet, hanem gáz.

De a bolygó gázzal se jött. Negyed egykor már mindenki ideges lett.

— Nahát ez jellemző arra a Chruscsevre — szította a hangulatot egy török imaszöveggyűjtnök — nem elég, hogy elnyomta a magyar forradalmat, most meg ide bolondítja az embert és a bolygó sehol, lehet, hogy nincs is, vagy van, de már azóta ólmos bányászik Szibériában, és agyonlőtték.

Szóval mindenki türelmetlen lett, ami érthető is, mert egy bolygó ne készen, vagy írjon egy lapot, hogy beteg a nagyanyja és az ágya mellett ül, vagy ne jöjjön egyáltalán, de egy bolygónak, ha a Mááírív azt írja, hogy ekkor es azkor jön, akkor tessék odatolni a pófáját!

Végre félegykor valaki felkiáltott és a magasba mutatott.

— Odanézenek!

Hát valóban impozáns látvány tárult a szemünk elé.

A harmadik emeleten egy fiatal, karcsú, formás lábú ozeret ablakot pucolt. Mindenki elővette a látszóvét. A lány kecsesen hajlodozva dolgozott, hála Istennek nem volt chamszin s így akadt egy kis szél is, szóval nem jöttünk hiába. Lengett a szoknya, mint a magyar zászló Buda tornyán, és hát szóval nocsak... nagy találmány ez a nylon!

— A fene hitte volna — szólt Popelka — hogy egy bolygónak ilyen jó alakja van! — és mindenki röhögött. A török imaszöveggyűjtnök megjegyezte, ha az oroszok egy ilyen bolygót lőnének az ágyába, nem is izgatná a Boszporus. Szóval mindenki szellemes volt, valaki felkiabált valami disznóságot, a lány válszólt, a szakállas befogta a fület, de a szemeit nyitva hagyta úgy, hogy a mennyországot csak elkracholta. (Igazán volt!)

Este hétig álltunk ott — addig dolgozott a lány — rengeteg röhögöttünk, majd kiesett a szemünk, mindenki sajnálta, hogy beesteledt.

Ja igaz, állítólag egy órákor járt arra valami bolygó is, de hát mi van azon nézni való?

Nagy emberek mosolya

Francoise Rosay, francia filmszínésznő egy alkalommal olyan filmben szerepelt, melyben idomított tigrisekkel és oroszokkal kellett artistamutatványokat produkálnia. A színésznő igen félt a fenevadaktól, mire a tényleges állatszeliadó meg akarta nyugtatni:

— Nem kell félni ezektől az állatoktól — mondta, — igen jámborok ezek, hiszen tejen neveltek fel őket.

Mire Francoise Rosay ezt válaszolta:

— Engem is tejen neveltek, most pedig nagyon szívesen eszem húst.

Wagner Richard egy időben nagyon népszerű volt a „legszebb férfikorban” lévő hölgyek körében és gyakran kapott tőlük meghívásokat irodalmi szalonjukba. Egy porosz arisztokrata felesége is gyakran hívta meg magához Wagner, akinek azonban a hölgy antipátiuskus volt és mindig módot talált rá, hogy a meghívás elől kibujjon. A hölgy azonban nem sértődött meg és legközelebb ilyen tartalmu meghívót küldött neki:

„Szerdán délután 5 és 7 óra között otthon tartózkodom.”

Mire Wagner Richard ezzel a meghívással küldte vissza a meghívót:

„En is.”

Valami büzlik Albániában

Zogu király egykori birodalma és ezidőszent a Szovjetunió legkisebb és legizoláltabb csatlósállama Albánia, a permanens politikai feszültség légkörében él. Enver Hodzsa sztálinista kormánya szivós küzdelmet folytat saját aparátusának átmentésére a krucsevi árába és ez a törekvés nyilván éles ellentétben áll Titó marsal alig titkolt vágyával: leggyűlöltebb ellenfelének Enver Hodzának likvidálásával. Moszkva, úgy tűnik, még nem döntött véglegesen Titó kiengesztelése és Hodzsa elejtése között, de a kérdés a levegőben „lóg” és rányomja bélyegét a kis ország életére. Ami pedig ennél is lényegesebb, az események kihatással lehetnek a Szovjetunió pozíciójára, mert albán földön építette ki ezidőszent egyedüli földközítengeri támaszpontját.

Irtó: Schatz Ferenc

„a kormány és a nép közötti latens polgárháború” nevez.

KENYERET ÉS SZABADSÁGOT

Az elhúzt esztendő lengyelországi és magyarországi eseményeket követően, olyan spontán és széles körű Kenyeret és Szabadságot követelő mozgalom vette kezdetét Albániában, hogy a Hodzsa-kormány általános felkelést tartva a legszükségesebb biztonsági intézkedéseket fogantotta. Nyilván, attól félve, hogy valamelyik ismert személyiség a népi magzalom élére állhat, letartóztatott számos, időközben kegyvesztett kommunista vezetőembert. Ezek között: Tuk Jakova tábornokot, Bedri Spahiuja tábornokot, a Hulusi Spahiuja tábornokot, a határőrség volt parancsnokát, Sovpuet Peci és Spiro Moisi tábornokokat. A kommunista pártvezetőség két kimagasló tagja is a letartóztatottak között van. S. Maleshova orvosprofesszor, az albán kommunista párt alapítótagja és Dr. Imer Dishnica, a Politbüro volt tagja.

A Hodzsa-kormány helyzetét súlyosítja az a körülmény is, hogy a gazdasági helyzet, a rossz termés és a beígért, de nem szállított külföldi segély következtében, szinte katasztrófális. Az élelmiszerellátás a városokban csakúgy, mint a falvakban igen hiányos és rendszertelen. A kenyér, amely az albánok főételvénye, — mert hús, vaj, tej, cukor és fűszerek luxusnak számítanak — még mindig csak jegyre kapható ilyen adagokban: katonák, napi 900 gramm, munkások és hivatalnokok 600 gramm és a lakosság többi része, napi 400 gramm kenyér kitalálásban részesül.

Az árak és bérek közötti különbség magyarázatát adja az alacsony életmódnak. Egy ipari munkás vagy

tisztviselő havibére 5000-7000 leks, míg egy kiló vajára 1300 leks, egy kiló cukor 450 leks, egy pár cipő 6000 leksbe és egy öltözet ruha 13.500 leksbe kerül.

Ilyen körülmények között nem meglepő, hogy egymást érik a kisebb-nagyobb sztrájkok és rendzavarások. A hucovai és patosi olajfinomító munkásainak sztrájkjára a kihívott katonai karhatalom törte le. A Pul, Dukadjin és Scutari körzetekben a nép feltörte és kirabolta az állami gabonatarházakat. Az ENVER géppáry munkásai leverték szerszámaikat és kórusban kiabálták: „Ehesek vagyunk.” Másnap a rendőrség 40 munkást elhurcolt.

Az ellenállás azonban politikai síkon is észlelhető. Korca és Gjinodastro városokban röpiratok jártak kézről-kézre, amelyben Shehu köztársasági elnököt és Enver Hodzszát árulónak és a nép ellenségeinek bélyegezték meg. A rendőrségi nyomozás megállapította, hogy a röpiratokat a korca felsőliskola diákjai terjesztették. Ötven diákot letartóztattak. Ezt követően 15 tiranai gimnazista bebörtönzéstől való félelmében Jugoszláviába menekült. A Deshat nevű falu szinte egész lakossága ugyancsak Jugoszláviában keresett menedéket.

A NAGY DILEMMA

A Hodzsa-kormány a népharagotól való félelmében a legszükségesebb sztálinista módszereket kénytelen alkalmazni, ami még jobban elmérgesíti az amúgy is feszült viszonyt Jugoszlávia és Albánia között. Ezen az áldatlan állapotban Chruscsev közbenjárása sem segített, aki a közelmúltban a tárgyalászatához ültette a Moszkvában tartózkodó Kardelj és Rankovics jugoszláv államfőket Enver Hodzszával. A megbeszélések nem vezettek eredményre és a jugoszlávok kijelentették: míg a sztálinisták lesznek uralmon Albániában, a két ország között nem jöhet létre közeledés.

Anyu gyűlöli a rendőrséget

Írta:
CRAIG RICE

(20)

— Assziszem, Kispatkány fűtőt — mondotta Hiéna — ami azt jelenti, hogy a mama hív, mennek haza. Na, Isten vele, őrmester úr! — és eltűnt a bokrok között.

Az őrmester megpróbálta lecsökkent számú hallgatósága előtt folytatni tudományos előadását, de most Vadmacska szólalt meg:

— Ha Hiéna mamája küldte Kispatkányt, akkor nekem is muszáj menni, mer' kikapok! — és sűrű intézkedések közepette elvonult.

— Tehát ott tartottam — kezdte rá az őrmester, de most Archie vágott közbe:

— Bocss és pardon, Dinah kajabál, kell menni megteríteni az asztalt!

— Hát csak menjél kislát — bólogatott az őrmester — igazán jó kislát vagy, hogy így segítesz a testvéreidnek. Amikor csak akarsz valamit tudni fegyverekről...

— Akkó' tudom, kit kell kérdeznél — viszonzta Archie — merhogy úgy mint maga, senkise tuggya. En is detekatív leszek, ha megnövök — jelentette ki, majd búcsút intve, átbújt a kerítésen.

Az őrmester, magára, maradva, nagyot sóhajtott. Sajnáta, hogy nem volt alkalma elmondani a kilenc bankrablót. A kis Carstairs-füú ugyan már hallotta, de mindig lehet néhány új epizódot hozzáfűzni, hogy ne legyen unalmas. Például ha azt mondaná, hogy röntgensugarakkal dolgoztak és úgy látták át a páncélfalakon, mintha üvegből lettek volna. — Ott állottam a félméter vastag fal mögött — dörmögte halkán maga elé, amikor megszólalt Bill Smith: — Hát maga mit morog a bajsza alatt? És kihez?

Az őrmester hirtelen észbekapott. — Kifagatam néhány kölyköt — mondotta mereven — hátha láttak valamit. A gyerekek sok mindent figyelnek meg, én csak tudom, hiszen kilencet neveltem fel!

— Tudja O'Hara — húzta el a száját Bill — már kissé unom a maga kilenc csecsemőjét! Figyeljen ide: a szakértő szerint sem a késen, sem az olajfestményen nincsenek ujjlenyomatok.

A bokrok mögött nagy egyezkedés folyt. Archie kifizette Hiéna és Vadmacska előre megállapított járandóságát, fejenként öt cent, két Coca-Cola és egy friss vicclap.

— Annyit mondhatok — morogta Vadmacska — hogy ha még egy ilyen marha történetet elmond, az tiz centbe kerül! És tartozol még a rágógumival, amibe bedugtam a golyót!

— Assze volt új — vitakozott Archie — má' egy csomót rágtad!

— Rágtam, az igaz — védte álláspontját Vadmacska. — de még jó volt. Akkó' nem kapod vissza a golyót — Mingyárt úgy kupán váglak, hogy techalottnak nézzen — heveskedett Archie, majd hirtelen meggondolta magát. Most nem veszhetett össze velük. Hosszas kutatás után kissé viharvert rágógumit szedett elő zsebéből és odanyújtotta Vadmacskának.

Vadmacska hosszasan megvizsgálta a gumit, majd vonakodva megszólalt: — Na jó, nem bánom — és visszaadta a gumit Archienak.

Szót váltak. Vadmacska és Hiéna útközben tovább vitakoztak: — Az igaz, hogy te ragasztottad a gumit a golyóra — mondotta Hiéna — de ki találta meg a cukrászdában a földön? En, vagy nem? És még majnem új volt és te legalább dupla annyit rágtad, mint én és... Archie ügyet sem vetett rájuk. Lassan ballagott hazafelé, halkán morogva magában, amint kiadásait összegezte: — Két üveg Coca-Cola, egy darab gumi... Dinah sárgarépát pucolt, April a krumplit mosta. Mindketten felkapták fejüket és várakozóteljesen tekintettek a belépő Archiera: — Nos?

... fejekint öt cent — mondotta Archie — két Coca, ez tiz, a vicclap tiz, meg egy darab gumi, összesen harmincegy cent.

— De Archie, az Isten szerelmére — szólalt most meg April.

— Összesen tartoztok nekem három dollár és tizenhat centtel — jelentette ki a kis tőkepénzes.

— Meg fogod kapni — sietett Dinah —, de mi van a golyóval?

— Ah úgy, a golyó, — nyúlt Archie könnyedén a zsebébe, letéve a golyót a konyhaszatra — sajnálom, hogy egy kicsit piszkos lett!

— Archie! — csattant fel April.

— Jól van na — kezdte Archie őrlődően lassan. — Hát ez egy harminckettes golyó, ami azt jelenti, hogy egy 32-es kaliberű revolverből lötték ki. Az a golyó pedig tüni akartok valamit ballisztikából...

— Nem akarunk tudni semmi mást — vágott közbe hüvösen April — csak azt, hogy ez a golyó meg az, amely megölte Sanfordné, két különböző egyvervből származik-e.

— Amit már egyébként majdnem biztosan tudunk — vetette közbe könnyedén Dinah.

— Mi az, hogy tudjátok? — keseredett el Archie — hát nem én mentem el O'Hara őrmesterhez, hogy meg-tuggyam a golyót meg a revolvért? És nem is érdekel titeket?

Dinah szíve megesejt rajta: — Ugyan, ne hagyj magad húzni Aprilót! Alig vártuk már, hogy gyere vissza.

— Tudod, hogy Dinah mindig csak húz téged — sietett kijelenteni April. — Mondd csak, tényleg beszéltél az őrmesterrel? Mit mondott?

— Rengeteg mindent mondott — kezdett hozzá Archie és részletesen elmondta azt, amit az őrmestertől hallott, csak az örült varázsló, a veszett tigris és a brooklyni rendőr történetét hagyta ki. — ...most osztán tud-

hattuk, hogy vagy a gyilkosnak két különböző fegyvere volt, vagy pedig két gyilkos volt. Na!

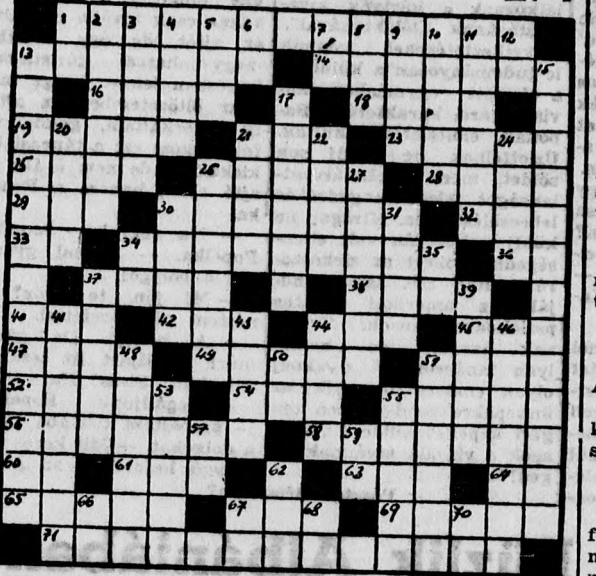
— Oh Archie, ezt remekül csináltad!

— Haggy békit — szakította Archie ki magát April karjaiból — és ne felejtsetek el: három dollár tizenhat!

— Sose félj — mondotta April — te ugye hagyod, hogy elfelejtsük! — Ezzel poharakba kezdte adagolni a vaníliás pudingot és tovább beszélt: — Tehát ketten voltak. Vajjon mindketten öreá löttek, vagy esetleg egymásra? — Rendben egymás mellé sorakoztatta a megtöltött poharakat és elgondolkozva kezdte kinyalni a pudingos tálat. Hirtelen letette az asztra és felkiáltott: — De hiszen nem is két revolverről van itt szó, hanem háromról!

Archie egy szempillantás alatt magáhozragadta a tálat és kezébe vett egy kiskanalat.

KERESZTREJTVÉNY 279

Vízszintes: 1. Olasz szobrász, festő, építész és költő. Minden idők egyik legnagyobb művésze. Ker. nev. kezdőbetűje (1474-1564). 13. Itt oldotta fel VII. Gergely pápa IV. Henrik császárt az egyházi átok alól. 14. Valaminek legkisebb, legáltalánosabb foka, ára, stb. 16. Német tánc betűi keverve. 18. O-val a végén Shakespearé hősszerelme. 19. A kilenc görög múza egyike, a lírai költészeté. 21. ...ed Zogu, volt albán király. 23. A malária ellenszere. 25. Ravasz állat. 26. Bádim betűi keverve. 28. Lábrész ék. hiány. 29. Magánhangzótlán európai nép. 30. Francia szobrász 1861-1944. A modern szobrászat egyik legértékesebb mestere. — 32. TAE. 33. Számárhang. — 34. Bizánci császár (582-602) legyőzte a perzsákat. 36. N. L. 37. Gyógytea készülő virágjából. 38. Ötlet. 40. Spanyol arany. 42. Ekezetten Noé egyik fia. 44. Görög törzs. 45. Magánhangzótlán gabonaféle. 47. ...vidi vici. 49. Ekezetten (teherpályaudvaron) magasztalt rakodótér. 51. Teknő, de medve is van ilyen (a=m). 52. La ... milánói opera. — 54. Hím állat. 55. Vissza: Szóru a .... 56. Óai műveltségű indián nép Mexikóban. 58. Az orvosi gyakorlatban érzéstelenítésre használják elején fel. betű. 60. Magánhangzótlán szovjet köztársaság. 61. 24 óra. 63. Fonetikus angol grófi cím. 64. Magánhangzótlán fogoly. 66. Latin pont (i=p). — 67. Járom. — 69. Arab étel. 71. Középkori héber költő, Spanyolországban, a 11. sz. tel-

jos nevén.

Függőleges: 1. Mai napon. 2. Latin érintetlen, sértetlen. 3. Francia gróf (a=e). 4. H.S.A.O. 5. Ekezetten értelem. 6. Skálahang. 7. N. M. 8. Héber kréta. 9. Vissza: héber vevő. 10. Határ, határóval. 11. Héber nevelő, dajka. 12. Bánat. 13. Modern héber költő 7-ik zárt kocka duplahangzó. — 15. Német-izidó zeneszerző (1809-1847) (Szentiványi álom) végén keresztneve. kez. 17. A színművészet műzsája. 20. Az örök város. 21. Héber erős, hatalmas. 22. Angol tej. 24. Ázsiai ország. 26. Német fegyverkészítő, gyorstűzű puskaszervezet feltalálója. 27. Olasz opera komponista (Mefisto fele, Nerone) végén ker. kezdőbetűje. 30. Római hadisten. 31. Francia távol, messze. 34. Héber kérdőszócska: mi. 35. Vissza: Post Scriptum. 37. 12 van egy évben belőle. 39. Két szó: 1) ...és kontra, 2) ravasz eleje. 41. Két szó: 1) olasz király, 2) francia író, a napokban kapott Nobel-díjat. 43. Disznócseméje (fel. ék.). 44. Eo ... 46. Vissza: perzsa király gazdagsága közmondásos. 48. A molyfélekkel rokon apró lepke (u=a). 50. ...hamed. — 51. Vissza: Itt esett el Saul király (k=b). 53. M-mel az elején héber seprű. 55. A tisztított gabonamagvak őrlésének mellékterméke. 57. egészséges. 59. Minden szilárd ásvány vagy kőzet. 62. Héber sütemény. 66. Magánhangzótlán latin mert. 67. Vissza: szólit falusiasan. 68. Francia év. 70. Nekem héberül.

— Nem gondolod — szolt közbe April — hogy meg kellene neki mondani? — Meg fog nyugodni, ha tudja, hogy a levelek biztos helyen vannak és ha majd megerül az igazi gyilkos, odaadjuk neki vagy elégetjük.

— És ugyanakkor megkérdezzük tőle — mondotta fensőbbeségen Dinah — hogy mit tud Bette LeMoe elrablásáról. Egész biztos sok mindent, amiből a rendőrségnek fogalma sincs és nem is volt.

— Dinah! — lelkesedett April — bizonyisten rém okos vagy!

Mindhárman kimentek és óvatosan körülnéztek. Senkisen volt a közelben. A kunyhó felé osontak, de a bejáratnál Dinah megtorpant.

A kunyhó üres volt. A takarék összeszerajta az ágyon heverték, az edény tisztán szeszerakva egy csomóban az asztalon, mellettük az olvasnivalók.

A reggeli lap a legfelső takarón feküdt, de az első oldal, amelyen Frankie Riley fényképe és meggyilkolásának története volt, gondosan ki volt tépve. Wallie Sanford pedig nyomtalanul eltűnt.

TIZENHATODIK FEJEZET

Archie kora hajnalban dörömbölt a lányok hálószobájának az ajtaján: — Felkelni hé, felkelni! suttogta olyan hangosan, mint egy alarmcsengő — hé, kejjetek fel, ma van Anyák Napja!

— Gyere be — szolt ki April álomlittasan. Az ajtó kinyílt és Archie, megmosakodva és felöltözve bebillegett.

Dinah felült az ágyban, megdörzsölte szemét és megszólalt: — Ha feladta magát a rendőrségnek, akkor ez benne lesz az ujságban. Ha pedig nem...

April nagyot ásított: — Nekem megvan a magam külön teóriám. Elalvás előtt ezen törtem a fejem. Tegyük fel, hogy Bette LeMoenak volt egy sweetheartja.

— Persze, hogy volt — válaszolta Dinah — Wallie Sanford. Csak akkor még William Sandersonnak hívták.

— Nem így értettem — ásított ismét April — olyasvalaki, aki tényleg szerelmes volt belé. Ugy, mint Péter belé.

— Uff, uff, uff — kuncogott Archie — akkor mért nem gyütt ide Péter tegnap? Mondd tovább.

— Mert a nagymamáját kellett moziba vigye — válaszolt Dinah jeges méltósággal. Gyerünk April, mozgás!

— Nos — álmodozott tovább April — Ez a fiú imádtad. Talán el is akarta venni feleségül. A lányt közben elrabolták és megölték. A rendőrség nem tudta kinyomozni a tetteseket. De a fiú megesküdt, hogy felkutatja őket és bosszút áll rajtuk.

— Ezt az egész históriát anyu egyik könyvében olvastad — leplezte le hugát Dinah — mégpedig abban, amelyikben Clark Cameron huszonöt évig keresi a...

— Persze, hogy ott olvastam — válaszolta April nyugodtan — de stimmel. A pall végülis felfedezi Mrs. Sanfordot és megszerzi a bizonyítékot is, hogy részes volt az elrablásban. Megöli. Ekkor bukkan fel Frankie Riley. Őt is megöli. Végül pedig — tette hozzá félszóra — arra is rájön, hogy Wallie Sanford azonos William Sandersonnal. Így aztán...

Dinah rémülten bámult rá: — Csak abban reménykedem — mondotta — hogy Sanford mégis jelentkezett a rendőrségen. Mert akkor biztonságban van Archie, szaladj csak le, hozd fel a reggeli ujságot!

— Oh, minek is gyüttam be — panaszkodott Archie — mindig mindent nekem kell csinálni! Pedig olyan éhes vagyok!

(Folytatása pénteken)

UJ KELET REJTVENYPÁLYAZAT SZELVENY 279

Név: _____

Cím: _____

276. SZÁMÚ KERESZTREJTVÉNY MEGFEJTÉSE

Vízszintes: 1. BIZERTA, 6. NOLI TURBARE, 22. RABELAIS F., 26. MADAGASZKÁR, 54. RASMUSSEN K. 56. KORINTHOS, 73. MANET EDUARD, 89. A MARTIN BUBER.

Függőleges: 1. BEREGI ARMIN, 2. SIBELIUS J. — 15. CIRKULOSZ MEOSZ. 43. AMUNDSEN. — 50. OSZTIKZI, 57. OPINIO, 60. TOBRUK E.

„Sin-Alef” — a jövedelmi adóhivatal információs szolgálata

Zeev Saref, az állami jövedelmek főellenőre, részleteket közölt a jövedelmi adófelügyelőség mellett működő információs szolgálat (Sin-Alef) működéséről. Ez a szolgálat nyomozást folytat különböző gazdasági ágakban, valamint magán-személyeknél olyan esetekben, ahol felmerül gyanu, hogy az illetők hamis adóbevallást nyújtottak be. Az információs szolgálat 1956 januárjában kezdte meg működését. Akkor 50 főnyi személyzetből állt, később

azonban, költségvetési okokból 35 főre csökkentették. A szolgálat emberei főleg az ország három nagyvárosában tevékenykednek. A jelenlegi költségvetési évből 120 ezer fontot írányoztak el a Sin-Alef költségeinek fedezésére. Az információs szolgálat emberei értesüléseiket a kivizsgálandó személy szomszédaitól, azoktól luxusszállodákból, elegáns ruházatokból és hasonló forrásokból szerzik. Az összegyűjtött anyagot bevezetik az illető személy aktáiba, és arra használják fel, hogy ezáltal nyomást gyakoroljanak az adóalanyra, szolgáljon őszinte adatokkal jövedelméről. A gyakorlatban általában úgy történik, hogy az adófizető személy megjelenik a jövedelmi adó hivatalban, hogy megérdeklődjék, mennyi adót vetettek ki rá. Amennyiben a bevallott jövedelem nem egyezik életvitójával, a tisztviselő bemutatja a birtokában lévő adatokat (drága szállodában való tartózkodás, külföldi utazások, ruházatok, szabószámlák stb.) Saref szerint ez az eljárás a legtöbb esetben eredménnyel jár és a felek kiegyeztek a fizetendő adóösszeg ügyében.

A nagyközönség általában egyetért a Sin-Alef embereivel. Az információs szolgálat rendszerint telefonon felhívja a kivizsgálandó személyt, hogy megismerhesse az ügyet, hogy az illető adatait kérje bizonyos személyről. A szolgálat emberei a jövedelmi adó országi felügyelősége látja el igazolvánnyal. Ami a bankbetétek ellenőrzését illeti — mondotta Saref — a jövedelmi adó felügyelőségének törvény szerinti jogában áll ilyenirányú információkat kérni a bankból, de általában nem él ezzel, hogy ne sértse a bankok titoktartását. Angliában oly módon könyvelték meg a jövedelmi adó ilyenirányú tevékenységét, hogy törvényt hoztak, amelynek értelmében az összes bankoknak kötelezővé tették a jövedelmi adó felügyelőséggel, minden olyan esetben, ahol 15 fontsterlingnél magasabb kamatot fizettek ki valamely ügyfélnek. Ezen törvényt az eredményezte, hogy több mint egymillió olyan személyt köteleztek adófizetésre, aki azelőtt nem teljesítette ezirányú kötelességeit. Saref nem

Az Inbal táncgyűjtés külföldi sikere

London, (STA). — Az Inbal, izraeli jemenita tánc- és énekegyüttes tegnap este gálaelőadást rendezett a londoni Royal Theater termében. Az előadáson, amelyen az együttes megnyitotta angol körútját 40 állam diplomáciai képviselői, valamint az angol zsidóság vezető személyiségei jelentek meg. Ugyiszintén a közönség soraiban foglalt helyet az angol művészvilág több jelentékeny alakja. Az előadás táblás ház mellett nagy sikerrel folyt le. A szovjetnagykövetséget egy tanácsos képviselte, de jelen volt a kommunista Kina és Magyarország diplomáciai képviselője is. Az Inbal, amely hollondiai sikeres körútjáról érkezett Londonba, három hétig fog Angliában szerepelni, majd Newyorkba folytatja útját.

Levanon polgármester résztvesz a Norman-alap new-yorki ülésén

Chajim Levanon, telavivi polgármester résztvesz a Norman-alap november 10-án, New Yorkban megtartandó vezetőségi ülésén, ahol tárgyalni fogják a telavivi kulturpalota tulajdojogának ügyét. A polgármester meg fogja kísérelni, hogy közvetítsen az izraeli filharmónikusok és a Norman-alap izraeli vezetősége között. A vita eldöntéséig ideiglenes vezetőség irányítja a kulturpalota ügyeit, amely Tel-Aviv városa és a filharmónikus zenekar képviselőiből alakult.

A kulturpalota állandó vezetőségének, az érdekeltek közötti egyezmény értelmében a város, a kormány, a zenekar, a Szochnut és a Hisztadrut képviselőiből kell állnia. Ennek a vezetőségnek az összeállítására azonban csak a Norman-alap igazgatósági döntése után kerül sor. A tel-

A Hitachdut Oléj Hungária közleményei:

★
TEL-AVIV

A tel-avivi HOH szövegnyitó kultúrestje 1957 okt. 27-én, vasárnap este 8-kor a HOH kultúrházban (Hajalon 61) az est kimagasló eseménye, Milton Smith, az Amerikából a Makkábeára érkezett „világcsavargó újságíró” fellépése lesz. Milton Smith főleg azzal tette ismertté nevét, hogy Kiss József-kultusz teremtett. Amikor Kiss József 100 éves halálának évfordulója alkalmával, M. Smith volt az, aki saját költségén díszkiadásban adta ki Kiss József költeményeit magyarul és angolul. Az öreg amerikai „világcsavargó újságíró” érdekes mondajaválója van és kétségtelemül élményben lesz részük mind azoknak, akik előadását meghallgatják.

A megnyitót est ünneplő szövegnyitó: Senei Ben Cvi, a Hitachdut Oléj Hungária elnöke lesz. Bevezetőt mond: Gorál Gerson, a kultúrpolitikai helyzetet vezetője. Ez alkalmából Loránt László a neves író és előadóművész Kiss József verseit tolmácsolja. Róza Marika, a híres színművésznő, a közönség kedvence magyar és héber szavalaival fog az est nívójának emeléséhez hozzájárulni.

★
NATANJA

MEGHÍVÓ
A natanjahi HOH helyiségében az évi november 4-én, hétfőn este 8 órakor tartandó évi tisztújító közgyűlésre ezúton hívjuk meg tagjainkat. A közgyűlés Natanján, a Bét Ezerában (Rech. Ráv Kuk) lesz. Tárgyszorok: Elnöki megnyitót; útkérel beszámoló; pénztári jelentés; ellenőri jelentés; a közgyűlés elnökeinek megválasztása; felszólalások; felmentvények megadása; intézközintézköz megválasztása; esetleges indítványok és határozatok. Szavazásra tagdíjhatárolás-mentes tagok jogosítottak. Kérjük az új magyar olék minél nagyobb számban való megjelenését is. Határozatképtelenség esetén a közgyűlést a jelenlévők számára való tekintet nélkül, fél óra múlva megtartják.

A HOH szociális bizottsága legközelebbi üléseit október 23-án, szerdán este 8 órakor tartja a mozdóban (Donath penzió). Házasszony: Gerstl Mirjam. Kérjük tagjainkat, a szociális célra való tekintettel, minél nagyobb számban jelenjenek meg. Vendégeket szívesen látunk.

Brit Ovdim Mizdakim Báljiszrael - Idősebb Dolgozók Szövetsége. — Országos központ: Tel-Aviv, Allenby-u. 2. Levélcím: P. O. B. 9045. Telefon: 3 201.

Kérem a munkaadókhöz! A munkaadók társadalmához, minden egyes munkaadóhoz fordulunk, hogy a 45 éves felüli idősebb dolgozók munkaadóiknál megneveljen becsületes munkájukkal megszerzendő tisztas megéltetésnek előmozdítása érdekében, bármilyen állás, hivatal, munkahely betöltésénél levelezőlap értesítéssel vagy telefonhívással vegyék igénybe szíveségünk dímentes munkaadói szolgálatát. A szociális és fizikai foglalkozások, a mezőgazdaság, az ipar, a kereskedelem, a háztartás minden szakaszában gyakorlati és szakmával rendelkező megbízható tagjaink alkalmazásával a t. munkaadók saját gazdasági érdekeik mellett, az „öregék” lételeményének országos szociális jelentőségű megoldását is elősegítik.

Munkát keresnek: gépészmérnök agronomus, állatszakértő, okleveles mezőgazda, kozmetikus, vegyész, gyógyszerész, fogtechnikus, mintarajzoló textiltechnikus, elektro- és rádióműszerész, nyomdászok és könyvtárosok, több nyelvet bíró könyvtárosok, portások, üzleti kiszolgálók, csomagoló, villany- és vízvezeték-szerelők, soffőrök, autószerelők, kézi és gépi szövőgépek, képkészítők, szakácsok és cukrászok, függőnykészítő dekorátor, mázoló, férfi ruhakonfekció gépész, uriszabók, éjjeli órák, lakástakarítók, nőruha konfekció és fehérnemű varrók, háztartásvetők, gyermekgondozók, ápolók.

HAIFA
Haifa kirendeltségünk titkossága, Herzl utca 61. sz. alatti (Talpiot étterem), telefon 4739, péntek kivételével minden nap délelőtt 9.30—11.30-ig áll szívesen a munkaadók és a tagok rendelkezésére.
Állást kaphatnak: kártyos, díjazás nélküli, ügyvezető, öregek, továbbá betársulással női fodrász vagy kozmetikus.
Állást keresnek: szabók, fűzőkészítők, szíkvilágosítók, könyvelők, gyermeknevelők, ápolók, éttermi konyhavezetők, pincérek.
Vegyesipari szövetkezeti ügyben folyó hó 27-én, vasárnap d. u. 6 órakor a haifa-i irodában fontos értekezlet, amelyre az érdekeltek szakisparos tagok feltétlenül megjelenését kérjük.

NATANJA:
Natanja színtűnk, Szilvási utca 5. sz. alatti irodájában, állandó nyitvatartásban elsősorban ipari szakmunkások, kereskedelmi és háztartási alkalmazottak MUNKAADÓK! Segítsétek kenyérkeresethez az idősebb dolgozókat!

Sport

Kitűntek a FIFA a mezőgazdasági labdarúgás vezető fóruma, a FIFA, hónapokig húzódozó ügyet indított el a kiféltés felé. Arról értesítette Izrael és Szudán (1) labdarúgó szövetségeit, hogy nyújtsák be október 30-ig a világbajnokság selejtezőjében egymás ellen lejátszandó mérkőzésre kijelölt játékosok névjegyzékét. A rendezőség megállapított szabály kimondja, hogy a mérkőzések előtt 20 nappal kell küldözni azoknak a játékosoknak a jegyzékét, akik a mérkőzésen szerepelni fognak. A jegyzék mind a FIFA, mind pedig az ellenfél címére kell juttatni. A FIFA közléseiben az az új és meglepő, hogy Szudán felül meg Izrael ellenfeleinek a legközelebbi világbajnoki fordulóra.

Izraelnek először Törökország volt a kirosolt ellenfele. Ismeretes, hogy a törökök nem voltak hajlandók Izraellel játszani és a FIFA nem volt hajlandó a törökök kérésére a sorsolást megváltoztatni. Erre a törökök lemondtak Izrael elleni játékaikat és visszaléptek a világbajnokságtól. Ezután Indonéziával kerülünk szembe. Az indonéz kormány nem engedélyezte a válogatott csapatának játékát Izraelben, sem pedig azt, hogy Izrael válogatottja Indonéziában szerepelhessen. Az indonézok javaslatát, hogy hogy mindkét mérkőzést semleges pályán játssza le a két csapat, Izrael nem fogadta el. Ragasztózkodunk ahhoz, hogy elhassunk pályaválasztást jogunkkal és az egyik játékos itt rendezük Izraelben; a másikra vonatkozóan beleszólunk a semleges pályán történő lejátszására. Indonézia hosszú időig nem nyilatkozott Izrael javára irta és így továbbjutottunk a világbajnokság következő fordulójába. Itt az Egyiptom—Szudán összecsapás győztesével kell mérkőznünk.

Egyiptom csapata már az első selejtező mérkőzést Szudán ellen megnyerte. A második mérkőzésre azonban nem állt ki, hanem lemondta (bizonyára azért, mert győzelme esetén Izraellel került volna szembe és ezt nem kívánta) és így Szudán jutott tovább. Az Izrael—Szudán mérkőzések győztese már a legjobb 16 között fog játszani, a jövő év nyarán. Svédországban, a világbajnokság döntő fordulójában.

Igen kevés a valószínűsége annak, hogy Szudán vállalkozzék arra, hogy Izrael ellen játsszon. Ha mérkőzést lemondja, akkor nyitva az út Izrael előtt, hogy Svédországban, a világbajnokság döntő küzdelmeiben vegyen részt.

Holnap a rendőrségi bajnokság döntő. Nagy érdeklődés kíséri a rendőrsportolók ez évi bajnoki versenyt, amelynek döntő fordulóját ma, szerdán rendezik meg Tel-Avivban, a Makkábia-stadionban. Az atlétikai számokat és kitéléshűzést magában foglaló versenyek döntőt délután 2.30 órakor kezdik. A versenyek mellett még rendezőket is bemutatnak.

A KÜLFÖLDI SPORTJA
A magyar labdarúgó bajnokság hatodik fordulóját játszották vasárnap. Az érdeklődés központjában az „örök rangadó”, az MEK—FTC mérkőzés állott, amelyet a kitűnően játszó MTK főnyerésen nyert meg. Eredmények: MTK—FTC 4:1, Újpesti Dózsa—Dorog 1:1, Vasas—Honvéd 2:1, Szombathely—Szeged 1:1, Csepel—Diósgyőr 2:0, Tatabánya—Pécs 2:0. A bajnoki sorrend a következő: MTK 10 pont, Csepel, Tatabánya, Salgótarján, Ferencváros 8 pont, Diósgyőr 7 pont, Újpesti Dózsa 6 pont, Szombathely, Vasas, Pécs 5 pont, Honvéd 4 p., Szeged, Komlói Bányász, Dorog 3 pont.

Rómában érdekes vívóverseny folyt le az olasz, francia és magyar vívók között. Minden fegyvernemben 1—1 vívó és női tornában is egy vívó szerepelt nemzetként. A végső sorrend: 1. Magyarország 7 győzelem, 1 vereség, 2. Olaszország 3 győzelem, 2 vereség, 3. Franciaország 2 győzelem, 3 vereség.
A bécsi Rapid és az olasz Milan közötti szűkvesztés vált harmadik mérkőzést a Bajnokok Európa-kupájáért a két csapat Zürichben fogja lejátszani október 30-án. Az első meccset a Milan nyerte 4:1 arányban, a másodikikat a Rapid 5:2-re. A győztes csapat legközelebbi ellenfele a Glasgow Rangers skót bajnokságot lesz.

„Mühöld-láz” Beér Séván

A mühöld-láz kedden elérkezett Beér-Sévára is. Délben két óra körül, hatalmas tömeg gyűlt össze a város főutcáján és lélekzet-visszafojtva figyelt egy vöröses gömböt, amely nagy magasságban, keleti irányban szállt el a város felett. Valamennyien azt hitték, hogy a szovjet mühöldat látják, azonban kiderült, hogy a gömb nem volt más, mint az új körzeti meteorológiai állomás kísérleti léggömbje. Az új meteorológiai állomást egyébként a hónap végén avatják fel.

„Mühöld-láz” Beér Séván

A mühöld-láz kedden elérkezett Beér-Sévára is. Délben két óra körül, hatalmas tömeg gyűlt össze a város főutcáján és lélekzet-visszafojtva figyelt egy vöröses gömböt, amely nagy magasságban, keleti irányban szállt el a város felett. Valamennyien azt hitték, hogy a szovjet mühöldat látják, azonban kiderült, hogy a gömb nem volt más, mint az új körzeti meteorológiai állomás kísérleti léggömbje. Az új meteorológiai állomást egyébként a hónap végén avatják fel.

az EDEN FÜSTSZÜRŐS cigarettát élvezzi a torkom és ugyanúgy én is

A dohányosok minden más cigarettánál jobban szeretik az Edent, mert ez a legfinomabb, válogatott dohányból készül. ● Az Eden egyenletesen és könnyen szívható. Teljes élvezetet és kielégülést nyújt. ● A különleges Eden füstszűrő hűti és tisztítja a füstöt. ● Az Eden volt az első füstszűrős cigaretta Izraelben és most is ez a legjobb.

Gondolja meg és szívia az EDEN IZRAEL KITÜNO FÜSTSZÜRŐS CIGARETTAJÁT

DZIGAN és SCHUMACHER

Tel-Aviv, október 23., szerda
Ohel Sém, este 8.30 órakor
Nájn múz gelechter

Zalman Kalesnikov Renia Glickman

Jeruzsálem, okt. 23., szerda
Edison
A második számú feleség

JIDDIS KOMÉDIA SZÍNHÁZ

Petách-Tikva, október 23., szerda, Héjehál, 8.30-kor
Di ruménise chászene

A TEL-AVIVI MOZIK HETI MŰSORA:

ALLENBY: József és a kőgyök
ARMON DAVID: A kőgyök
CAFON: Grand rue
CHEN: The Killer
DAN: Tarzan
EDEN: Jászma
ESZTER: The marauders
MAXIM: Férfiak a háborúban
MIGDALOR:
A párizsi Notre Dame
MOGRABI: La Risala
MATMID: Óázis
OPHIR: L'Homme a L'Impermenble
ORION: Oriás
SDEROT: Ninocska
TAMAR: Jout on triaf
TOHELET: Figaro, a sevilnai borbély
JARON: Napoleon
ZAMIR: Antoin és Antoinette

A kislány apjának drámai vallomása a Greguss-per első nyílt tárgyalásán

A telavivi járásbírósgon tegnap reggel a nyilvánosság előtt folytatták Greguss Zoltán budapesti vendégművész bűnperének tárgyalását. A vádhatóság az eredetileg neml erőszakra szóló vádat erkölcstelen cselekedetre (mááaszó meguné) enyhítette és így az ügy nem a törvényszék elé került, hanem a járásbírósgóhoz, ami feleslegessé tette az előzetes vizsgálóbírói eljárást és így lényegesen meggyorsította a per menetét.

A tárgyalás eddig a védelem kérésére zárt ajtók mögött folyt, most pedig ugyancsak a védelem kívánságára megnyitották a tárgyalást a nyilvánosság számára.

„Apu, nekem gyermekem lesz”

Bentál bíró kénytelen volt folytatni a tárgyalást idő előtt megszakítani, mert a kislány édesapja, egy 38 éves férfi vallomása közben olyan idegállapotba került, hogy képtelen volt tovább beszélni.

A tanu zokogva mondogta:

Amikor hazatértem, kislányom sírva fakadt és azt mondta: Apu, nekem gyermekem lesz! Azután tépni kezdte a haját és kétségbeesve, magából kikelve

folytatta: — Tudom, hogy te már gyűlölsz engem, nem akarsz magadnál tartani és anyuhoz sem térhetek többé vissza.

A tanu hangja itt elcsuklott és remegő ajkakkal, némán állott a bíró előtt, miközben arcán könnyel csorogtak. Jakób Bár-Or ügyész, a vádhatóság képviselője kérte a bírót, hogy függesse fel a tárgyalást, amíg a tanu le fog csillapodni. A bíró honorálta a kérést és a tárgyalást szünetre szünetre

Igazságszolgáltatás — nem politika

Mielőtt a kislány édesapja a tanuemléknyre lépett, dr. Hermann Dezső ügyvéd az erkölcstelen merényletet vádolt Greguss Zoltán védője szövegét fel. — A védelem — mondotta — kezdetben azt akarta, hogy a pert zárt ajtók mögött tárgyalják, mert a vádlott a magyar színházi élet, a film és a kultúr világ kimagasló alakja. Ez a per akkor is csorbát ejt a hírnevére, ha a bíróság fel fogja menteni. Utóbb azonban

ez a komédia óriási publicitást kapott és diplomáciai konfliktus lett belőle.

A védelem ezért kötelességének tartja, hogy a bíróságtól nyílt tárgyalást kérjen. E ház falai között — folytatta dr. Hermann Dezső — tárgyalást akarunk folytatni az igazságszolgáltatás tiszta nyelvén.

Az a tény, hogy a bíróság aital nyíltvá lesznek, bizonyítani fogja, hogy ob-

ben a házban nem a politika, hanem az igazságszolgáltatás nyelvén beszélnek.

A vádlott állítja, hogy ártatlan. Azt állítja, hogy rosszindulatú vádat követeltek ellene, viszont ez a vád egyéni és nem politikai.

A vádhatóság képviselője hozzájárult a nyílt tárgyaláshoz. Bentál bíró ezután kihirdette, hogy tilos publikálni a kislány nevét, vagy tanuvallomását, amely zárt tárgyaláson hangzott el. Ugyancsak tilos közlést tenni bármilyen anyagot, amelynek alapján rá lehet jönni a kislány azonosságára, vagy amely káros lehet a közérkölcsekre.

Tanuvallomása bevezetéseben a kislány édesapja elmondotta, hogy egy telavivi kávéház üzletvezetője. A vádlottat Magyarországról, mint színészt ismeri, de személyesen csak itt ismerkedtek meg.

A szülők elváltak

Házasságtöréséről beszélve, a tanu elmondotta, hogy a kislány édesanyjával polgárilag esküdt meg. A gyermek 1945-ben született Budapesten. 1950-ben a tanu Münchenben lakott, majd át költözött Bécsbe és a gyermeket Münchenben hagyta édesanyjánál. 1950 októberében visszatért Münchenbe, kivette a gyermeket az intézetből, ahol nevelték és magával hozta Izráelbe. Tíz éves koráig, illetve 1955-ig volt vele a kislány és ekkor visszaadta Münchenben lakó édesanyjának. Ez év júliusá-

ban kérte a kislány édesanyját, tegye lehetővé a gyermeknek, hogy látogassa őt meg Izráelben. És valóban ez év augusztus 7-én a kislány eljött Tel Avivba és apjánál lakott. Körülbelül abban az időben Gáti Dezső haifai impresszárió bemutatni neki Greguss Zoltánt, a híres magyar színművészt, aki izráeli vendégművészre jött. A tanu elmondotta, hogy Greguss játéka nagy hatással volt rá és több ízben vendégül látta úgy a kávéházban, mint a lakásán.

Greguss a bál-micván

A kislány izráeli tartózkodása alatt az apa Bál-Micvá ünnepélyt rendezett, amelyre — rengeteg gyereken kívül — meghívta Greguss Zoltánt és Gáti Dezsőt is. Az ünnepély délután fél 4-től éjfél után 2-ig tartott. A vádlott éjfél után jött el az ünnepélyre, impresszáriója és Sugár István magyar színész kíséretében. A tanu szerint a kislányt Greguss már azelőtt ismerte, az apa ugyancsak bemutatni neki a kávéházban és beszélt neki nagy művész teljesítményeiről.

LATOGATÁS A SZÁLLOBAN

A továbbiak során a tanu elmondotta, hogy kislánya minden nap 12 óra tájt eljött hozzá a kávéházba, hogy együtt ebédeljenek. Az apa és a kislány rendszerint a telavivi Salom Alechem utcában lévő kóser magyar vendéglőben szoktak ebédelni. Bar-Or ügyész kérdésére a tanu elmondotta, hogy a kislány több ízben találko-

zott a vádlottal. Egyszer a kislány — apjával és a vádlottal — elment a Yaron-mozi matiné-előadására. Egy másik alkalommal a Migdalor-moziiban voltak. Néhány nappal a két mozielőadás után a tanu két jegyet kapott az Anna Frank naplójának egyik előadására, amelyet magyart színészekkel mutatott be a telavivi Ohel Sém teremben.

A tanu elmondta, hogy aznap megkérte a vádlottat, menjen el kislányával az előadásra, mert a tanu aznap este módfelett el volt foglalta.

„Ez volt az első alkalom, hogy kislányom a vádlott szállodal szobájában volt” — mondotta a tanu. — Elmentem vele a Gazit-szállóba, ahol a vádlott lakott. Azt mondták nekünk, hogy meg nem öltöztött fel és mi lent várakoztunk rá. Tekintve, hogy el voltam foglalva, ott hagytam a kislányt, hogy menjen a vádlottal az előadásra és megmondtam neki, hogy azután mindnyájan

találkozunk a „Budapest” vendéglőben.

DEKALT FÉNYKÉP

Az egyik találkozás alkalmával a kislány kérte a vádlottat, adjon neki emlékül egy dedikált fényképet, amit Greguss meg is ígért. Greguss elutazását megelőző szombati napon a tanu azt mondogta lányának, hogy nem mehet fel a művészhez, mert fáradt. Erre a kislány azt mondta, hogy majd elmegy egyedül és megnézi, hátha már megjött a fénykép. A tanu megengedte a kislánynak, hogy elmenjen, de kikötötte, hogy déli 1 órakor pontosan jöjjön el az Idelson-utcai magyar klubba, ahol meg fognak ebédelni. Valóban néhány perccel egy óra után a lány megjelent a klubban, de nem akart enni. Amikor megkérdezte tőle, hogy miért nem eszik, azt válaszolta, hogy nincs étvágya.

NEM AKART ELBUCSUZNI

Vasárnap a kislány a déli órákban eljött a kávéházba, hogy azután apjával együtt ebédelni menjen, de az apa azt mondogta, hogy meg akart várni Gregussot, aki búcsúzni akart tőle, mert visszautazik Magyarországra. Délután 2 óratájt, amikor Greguss megérkezett, a tanu megkérdezte tőle, mi van a fényképpel, amit a kislánynak ígért? Abban állapotban meg, hogy Greguss két fényképet fog adni, egyet a kislány számára, egy másikat pedig a „Budapest” vendéglő számára. Amikor a tanu arra kérte a kislányt, menjen oda a művészhez és búcsúzzon el tőle, a kislány vona-

zkodott odamenni és az apa úgy érezte akkor, hogy magatartása különös. Megkérdezte a kislánytól, hogy miért nem akar elbúcsúzni a művésztől, de ez nem akart válaszolni. A tanu megfogta a kislány kezét és Greguss tenyerébe tette, de a kislány remülten húzta vissza a kezét.

Ezután, hogy Greguss eltávozott a kávéházból, a kislány hazament apja lakásá-

„Rossz tréfa”

A törvényszék kedden úgy döntött, hogy a nyílt tárgyalással egyidejűleg megengedi azoknak a tanuvallomásoknak részben publikálását, amelyek zárt tárgyaláson hangzottak el.

Az egyik tárgyaláson a törvényszék tanuként hallgatta ki Markovits Simon rendőrtisztet, aki elmondotta, hogy szeptember 9-én a kislány apja feljelentést tett, hogy lánya ellen erkölcstelen merényletet követtek el. Feljelentésében az apa azt mondogta, hogy a merénylő, Greguss Zoltán színművész. A rendőrtiszt a kislány apjával Gáti Dezső haifai lakására ment, ahol Gregussot megta láta. Miután bemutatkozott mint rendőrtiszt, közölte vele, hogy erkölcstelen merénylet gyanújával letartóztatja.

„A vádlott fejéhez kapott — mondotta a tanu — két kezével belemarkolt a hajába és azt mondogta: Terepítő jó Isten! Mivel védekezem?”

Azután hozzátette: „Tudom róla van szó — ez a kávéház kislánya”. Jóval később a vádlott azt mondogta Markovits rendőrtisztnek: „Ha nem látnám magat ebben a pillá-

ra és este 7 óratájt tért vissza a kávéházba. Amikor német nyelven tett tanuvallo másának ehhez a részéhez ért az apa, hirtelen idegesség vett rajta erőt. — Kislányom — folytatta felindultan — azt mondogta, hogy azonnal menjek vele haza. Megkérdeztem tőle mi baj, mi történt, de nem válaszolt. Csak azt láttam, hogy szörnyű lelkiállapotban van és küzködik a sírással. Azonnal hazamentünk.

Amikor a tanu leírta az otthon lefolyt jelenetet, hangja elcsuklott és képtelen volt vallomását folytatni. A bíró ezután a tárgyalást mára halasztotta.

natban előttem, azt hinném hogy az egész egy rossz tréfa.” A továbbiak során Markovits rendőrtiszt elmondotta, hogy ő hozta a vádlottat Tel Avivba. Utközben egy szót sem beszéltek. Másnap a rendőrtiszt Gáti jelenlétében jegyzőkönyvet vett fel Gregussal, amit a vádlott saját akaratából diktált tollba és írt alá. Szeptember 12-én a tanu megkérdezte a vádlottól, hajlandó-e újabb kiegészítő vallomást tenni, mire a vádlott azt felelte, hogy készséggel fogja ezt megtenni.

GREGUSS ZOLTÁN NYILATKOZATA

Greguss Zoltán egyébként kedden az Uj Kelet munkatársának kijelentette, végtelenül sajnálja, hogy személyes ügye diplomáciai konfliktusra adott okot.

— Engem csak egy dolog érdekel — mondotta Greguss Zoltán. — Be akarom bizonyítani a független izráeli bíróság előtt nyílt tárgyaláson, hogy ártatlan vagyok.

Lemondott három Jordán miniszter

Amman (Reuter). A Jordán kormány három tagja lemondott és bár lépésük okát nem közölték hivatalosan, azt hiszik, hogy lemondásuk személyi háttérű. A minisztertanács azonban összeült és új minisztereket nevezett ki. — Valid Szalach igazságügyi és országfejlesztési miniszter lett, a közoktatásügyi tárcá Achmed Travnai kezébe került, míg a közmunkaügyi miniszter Szalich Bakit lett. Akaf Faiz földművelésügyi miniszter átvette a honvédelmi tárcát is, míg Szalach Medra, aki eddig hadügy- és belügyminiszter volt, ezenkívül pedig a katonai főparancsnoki tisztet is betöltötte, a jövőben csak belügyminiszter lesz. Madzsall tábornok vezérkari főnök lesz az ország katonai parancsnoka is. A király már alá is írta a kinevezési okmányokat.

Benson

a Közelkeletre jön

Washington, (Reuter). — Ezra Benson, az Egyesült Államok földművelésügyi minisztere tegnap világkörüllé útra indult, hogy tanulmányozza az amerikai mezőgazdasági termésközlés elhelyezésének lehetőségeit. — Benson sajtófogadásra közzölte, hogy körútja keretében ellátogat Aszsiába és a Közelkeletre is, majd november 7-én Rómába utazik, ahol a nemzetközi élelmiszer- és mezőgazdasági szervezett konferenciáján beszédet tart.

Dzsilasz

nem fellebbez

Belgrád (Reuter). Milovan Dzsilasz, Jugoszlávia volt helyettes elnöke, akit mint ismeretes, másodsorú ítélettel a jugoszláv kormányrendszer fölött gyakorolt kritikája miatt, lemondott fellebbezési jogáról az elsőfokos ellene kimondott hét éves börtönbüntetést ellen. A jugoszláv törvények szerint a fellebbezés az ítélet kikézésétől számított nyolc napon belül kellett volna benyújtania, az elítélt azonban ügyvédjével való tanácskozás után úgy határozott, hogy nem él a fellebbezés jogával.

Magyarország izráeli foszfátokat akar vásárolni?

Jellen Sándor magyarországi mérnök, aki az izráeli foszfátművek vendégeként három hetet töltött Izráelben, kedden a SAS repülő-társaság gépevel visszautazott Budapestre. Izráeli tartózkodása alatt Jellen mérnök tanulmányozta az izráeli szuperfoszfátok termelésének és összetételének módjait.

Garay Róbert, a magyar követség titkára és ügyvivője, aki a vendéget a ludi repülőterre kikísérte, el-

mondotta, hogy Magyarország nagymennyiségű foszfátot akar vásárolni Izráelben, végső fokon azonban az ügyben csak Jellen mérnök jelentése után fognak dönteni. Garay mosolyogva füzte hozzá, hogy Jellen mérnök távozása semmiféle kapcsolatban nem áll a Greguss Zoltán ellen folyó bűnygyvel, valamint az izráeli követség három budapesti tisztviselőjének a kiutasításával.

Izráeli professzor „vizet fakaszt” a sziklából

A görög kormány körülbelül másfél évvel ezelőtt, az UNO technikai segítségnyújtásával felkérte J. L. Piccard professzort, a jeruzsálemi egyetem geológiai osztályának vezetőjét, hogy egy évig tanulmányozza a görögországi vízfeltárási lehetőségeket. Tekintettel arra, hogy a professzor teljes egészében nem szakíthatna meg egyetemi munkásságát, úgy határozott, hogy három rövid látogatást tesz Görögországba. Harmadik látogatásának befejeztével, elkészítette jelentését, amelyben harminc vízelőhelyet jelölt meg. Piccard professzor javaslatát lelkivil meglepetést keltettek görög szakkörökben, tekintve, hogy egyes sziklás területet javasolt meg kúrtúrás céljaira. Azt hitték,

hogy ez nem egyéb, mint egy „szobatudós” teoretikus elképzelése. Amikor azonban hozzákezdtek kísérletképpen a fúrás munkálataihoz, a megjelölt területeken, kiderült, hogy a köves talajban 50–100 méteres mélységben valóban vízre bukkantak.

Erdemes megemlíteni, hogy mintegy húsz évvel ezelőtt, Piccard professzor azt állította, hogy a názáreti hegyekben víz található, szintén nem hitték neki és a völgyekben folytatták a kutatást. Később azonban itt is bebizonyosodott igazsága, ma a názáreti hegyekben számos vízforrás működik.

Az izráeli tudós, tehát, aki egyébként már nemzetközi szaktekintély, valóban „vizet fakaszt a sziklából.”

Motorkerékpáron üldözte Kaszner gyilkosait

(Folytatás az 1-ső oldalról.)

börtön igazgatósága adhat felvilágosítást. A jaffai börtönben nincs meg a lehetősége a vádlottak izolálásának, ezért kellett Menkeszt más börtönbe szállítani. Tanácskozás után a törvényszék úgy döntött, hogy ma kihallgatja a rámléi börtön vezetőjét.

A GYILKOSOK JEEPE

A vád első tanujaként a bíróság Sikmoni rendőrfelügyelőt hallgatta ki, aki két terepvizitát nyújtott át a törvényszéknek: az egyik a Sderot Emánuel 6. számú házat és annak környékét vázolja, ahol dr. Kaszner Rezső lakott és ahol a gyilkosság történt, a másik pedig Jozsef Menkesz vádlott szállámai házat és annak környékét vázolja.

A következő tanu Mose Lerner 22 éves fiatalember volt, a Gadera melletti Sedéma szövetkezeti faluból, aki a kérdéses éjszakán barátijával véletlenül az Alharizi utcán járt. Ejjel háromnegyed 12-kor észrevett egy embert, aki egy jepeet próbált beindítani és amikor kiszállt a kocsiából, gyanakodva nézett jobbra és balra. Az illető újra bemászott a jepebe, lehajolt és matatott, amíg végén sikerült a kocsi beindítania. A Slomo Hámlech utca lejtőjén az állatkert irányába hajtott szokatlan, vad sebességgel.

A tanu később résztvevő egy szemlén, amelyet a rendőrség udvarán rendeztek meg, és ott tíz férfi közül

Borús idő

A meteorológiai intézet jelentése szerint szerdára borús idő várható.

Askálonban és a déli körzetben kedden délelőltől órákon keresztül zuhogott az eső. Ugy az építkezési, mint a mezél munkálatok leállítására az eső főleg a gyapot-szedőket akadályozta a munkában.

Dan Semerben ismerte fel azt az embert, aki a jeep beindításával vesződt. A törvényszék tárgyalóteremben is fellelmerre Dan Semert.

A következő tanu Jozsef Mejuhász, a Mekorot cég sofőrje és a jeep tulajdonosa volt, aki elmondta, hogy a gyilkosság éjszakáján ellopták a kocsiját, amely a lakása előtt a Slomo Hámlech és az Alharizi utcák sarkán parkolt. „Aznap vettem le a sofőrülést mellett lévő ajtót, mert szeretem a levegőt” — mondotta. — A vádlottak közül a tanu senkit sem ismert.

FOTOREPORTER ÜLDÖZI A GYILKOSOKAT

Zeev Herz fotóriporter, aki törpekerékpáron üldözte a helyszínről menekülő jepeket, tanuvallomásában azt mondogta, hogy a gyilkosság éjszakáján barátijával volt látogatásban a Sderot Emánuel 7 szám alatti házban. Ejjeltájt elindult haza, de alig hogy az utcára ért, hirtelen három lövést hallott.

„Hirtelen egy férfit láttam, aki futva szel át az utca- tés egy másik ember se- gélykiáltására és nyögésére lettem figyelmes.”

A tanu látta, hogy a rohanó férfi beugrik egy jepebe és a kocsi azonnal elindult. Felugrott saját törpekerékpárjára és a jeep nyomába szegődött. A KKL sugárút sarkáig, illetve az állatkertig követte, ahol a jeep megállt és egy férfi kiugrott belőle. A tanu azonnal a Dizengoff utcai rendőrségre indult, utközben azonban motorizált rendőrfőjőrrel találkozott és a rendőrökkel együtt ment el oda, ahol a jepeket leállították, valamint a másik helyre, ahol a merénylet történt.

Jó félórával az eset után a sebesült még mindig ott feküdt a földön

— folytatta a tanu, majd hozzáfűzte, hogy nem lépett közze a merénylet áldozatához és nem hallotta szavait. A merénylet pillanatában nem